

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α΄ ΣΠΟΥΔΩΝ
& ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : spudopre@inedu.gov.gr
Πληροφορίες : Π. Αγγελόπουλος
Κ. Γκουνέλα
Τηλέφωνο : 210 344 2248

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας

Μαρούσι, 19-9-2016

Αρ. Πρωτοκόλλου :152323/Δ1

- ΠΡΟΣ:**1. Περιφερειακούς Δ/ντές Εκπ/σης
2. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής
Καθοδήγησης Π.Ε. (μέσω των Περιφ. Δ/σεων
Εκπ/σης της χώρας)
3. Σχολικούς Συμβούλους Δημοτικής Εκπαίδευσης
(μέσω των Περιφ. Δ/σεων Εκπ/σης της χώρας)
4. Διευθυντές Π.Ε. της χώρας
5. Διευθυντές, Προϊσταμένους & Διδακτικό
Προσωπικό των Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολικών
μονάδων (μέσω των Δ/σεων Π.Ε)

ΚΟΙΝ.: Ι.Ε.Π.

info@iep.edu.gr

**ΘΕΜΑ: « Αναδιάρθρωση, εξορθολογισμός και διαχείριση της διδακτέας ύλης για το μάθημα της
Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο»**

Λαμβάνοντας υπόψη τη με αριθμ. 35/8-09-2016 Πράξη του Δ.Σ. του Ι.Ε.Π και σε ό, τι αφορά στην αναδιάρθρωση, στον εξορθολογισμό και στη διαχείριση της διδακτέας ύλης για το μάθημα της Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο για το σχολικό έτος 2016-2017, ισχύουν τα κάτωθι:

Γλώσσα Δημοτικού (Τάξεις: Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄, Στ΄)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

**ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

Η παρούσα πρόταση αναδιάρθρωσης και εξορθολογισμού της διδακτέας ύλης στηρίχτηκε στην αναγκαιότητα να ανταποκριθεί η διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας στις συνεχώς μεταβαλλόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών. Οι κοινωνικές αλλαγές που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια οδηγούν σε νέους στόχους και νέα περιεχόμενα, συμβατά με τις διαμορφωθείσες κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες. Για

τον λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να γίνει αναδιάρθρωση και εξορθολογισμός της διδακτέας ύλης, ώστε:

- να εξοικονομηθεί ποσοτικός και ποιοτικός χρόνος για δραστηριότητες που προάγουν τη δημιουργική και κριτική σκέψη των μαθητών/τριών μέσα από τις διαδικασίες της διερευνητικής-ανακαλυπτικής και κοινωνικής μάθησης, όπως είναι τα σχέδια εργασίας και η εξοικείωση με το λογοτεχνικό βιβλίο (φιλιανγνωσία),
- να υπάρξει χρόνος για εμβάθυνση στη διδακτέα ύλη και για ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες διδασκαλίας που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των γνωστικών δεξιοτήτων,
- να δοθεί στους εκπαιδευτικούς η δυνατότητα να σχεδιάσουν τη διδασκαλία τους, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες της δικής τους τάξης (αλλόγλωσσοι μαθητές/τριες, μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες κ.ά.),
- να αναπτυχθεί η διαφοροποιημένη διδασκαλία και να ανταποκριθεί η μάθηση στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών/τριών και στο επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητάς τους,
- να απαλλαγεί η μαθησιακή διαδικασία από ύλη που επικαλύπτεται είτε κάθετα (από προηγούμενες ή και επόμενες τάξεις), είτε οριζόντια (από άλλα μαθήματα, διαθεματικά),
- να δοθεί χρόνος στους/στις εκπαιδευτικούς για υλοποίηση δραστηριοτήτων ανακεφαλαίωσης, αναπλαισίωσης της γνώσης και αναστοχασμού,
- να διασφαλιστεί η δυνατότητα στους μαθητές/τριες να μαθαίνουν στο σχολείο, χωρίς να χρειάζεται να καταφεύγουν σε εξωσχολική βοήθεια.

Ο προτεινόμενος εξορθολογισμός της ύλης της Γλώσσας εξοικονομεί διδακτικές ώρες, τις οποίες μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να τις διαθέσει σε σχέδια εργασίας που ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών, στην έρευνα, στην καινοτομία, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και στην επεξεργασία λογοτεχνικών κειμένων. Για τον λόγο αυτό, δεν απαιτείται η γραμμική παρουσίαση όλων των εννοιών. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει επιλογές στην παρουσίαση των εννοιών, ανάλογα με τους/τις μαθητές/τριες και τα ενδιαφέροντά τους, ώστε να αξιοποιήσει τον χρόνο εποικοδομητικά στην υλοποίηση σχεδίων εργασίας. Τα σχέδια εργασίας μπορούν να αφορμώνται είτε από τα προτεινόμενα θέματα του εγχειριδίου, είτε από τις αναδυόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών και από τα μαθητικά ενδιαφέροντα. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σχέδια εργασίας τόσο από αυτά που περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες όσο και δικά τους, με θέματα που άπτονται των ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών και των θεματικών αξόνων των εγχειριδίων.

Επιπλέον, η διδακτέα ύλη έχει ως βασική, αλλά όχι ως αποκλειστική αναφορά τα ισχύοντα σχολικά εγχειρίδια. Ο/Η εκπαιδευτικός δύναται να αναζητεί – πλέον κυρίως στο διαδίκτυο – πρόσθετο υλικό για τη διδασκαλία και να ανατροφοδοτεί ανάλογα τον προγραμματισμό της. Ως μαθησιακοί και διδακτικοί πόροι μπορούν να αξιοποιηθούν έγκριτες έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές (π.χ. ιστοσελίδες φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ή το Υπουργείο Πολιτισμού ή φορέων με αξιόλογο εκπαιδευτικό και πολιτιστικό έργο), κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού και σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης, στο πλαίσιο ανανέωσης των ηλεκτρονικών πηγών οι οποίες αναφέρονται στα σχολικά εγχειρίδια.

Παράλληλα, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η διδασκαλία της Λογοτεχνίας με την προβλεπόμενη χρήση του Ανθολογίου ή/και πρόσθετων κειμένων και ανάλογου οπτικοακουστικού υλικού για τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας, καθώς μπορεί να προσφέρει τις απαραίτητες προεκτάσεις της μάθησης από το μάθημα της Γλώσσας, καλλιεργώντας τη φιλιανγνωσία των μαθητών/τριών. Η εξοικείωση των μαθητών/τριών με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση της φιλικής σχέσης τους με το λογοτεχνικό βιβλίο τους/τις βοηθάει να αναπτύσσουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη, να δραστηριοποιούν τη φαντασία τους και την εφευρετικότητά τους, να εμπλουτίζουν την αισθητική τους καλλιέργεια, να δοκιμάζουν τα συναισθήματά τους αναπτύσσοντας τη συναισθηματική τους νοημοσύνη, να καλλιεργούν τη γλωσσική τους έκφραση με έμμεσο και

βιωματικό τρόπο, και εν κατακλείδι να συγκροτούν ολόπλευρα την προσωπικότητά τους. Πρόκειται για ένα πολυδιάστατο στόχο, ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανασύσταση της τάξης σε μια κοινότητα αναγνωστών, όπου η πρόκληση των μαθητών/τριών να ανατρέχουν και σε άλλα βιβλία παραπλήσιας θεματικής τους επιτρέπει σταδιακά να κατανοούν και να αποδεχτούν τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων των λογοτεχνικών κειμένων. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/τριες μπορούν να διατυπώνουν με σαφήνεια τις θέσεις τους, να αιτιολογούν τις απόψεις τους και σε βάθος χρόνου να επιχειρηματολογούν τεκμηριωμένα, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη και καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψης. Για τον λόγο αυτό, καλό είναι οι εκπαιδευτικοί από την αρχή της σχολικής χρονιάς να προβούν στη:

Δημιουργία και οργάνωση σχολικών βιβλιοθηκών και στον εμπλουτισμό τους με λογοτεχνικά βιβλία.

Δημιουργία ευχάριστων χώρων ανάγνωσης και ακρόασης.

Οργάνωση σχεδίου βάσει του οποίου θα πραγματοποιείται η ανάγνωση των λογοτεχνικών βιβλίων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Οργάνωση της κάθε τάξης ως αναγνωστικής ομάδας (καθορισμός συγκεκριμένης ημέρας και ώρας ανάγνωσης στην τάξη, συζήτησης και επιπλέον δραστηριοτήτων).

Τέλος, εκτός από το υπάρχον διδακτικό υλικό (Βιβλίο Μαθητή, Τετράδια Εργασιών), μπορεί να αξιοποιηθεί και το διαδραστικό-εμπλουτισμένο «Βιβλίο του μαθητή» στο «Ψηφιακό Σχολείο» (<http://ebooks.edu.gr/>). Επίσης, για ανάρτηση πολυτροπικών κειμένων που δημιουργούν-παράγουν οι μαθητές/τριες (με ενσωμάτωση εικόνων, κινούμενων εικόνων και βίντεο) μπορεί να αξιοποιηθεί η Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα για μαθητές και εκπαιδευτικούς «e-me» του Ψηφιακού Σχολείου (<http://e-me.edu.gr/>). Ως διαδικτυακοί πόροι για διδακτική αξιοποίηση αναφέρονται ενδεικτικά οι εξής:

- Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>
- Πρωτεύας: Εκπαιδευτικά σενάρια για τα γλωσσικά μαθήματα. <http://proteas.greek-language.gr/>
- Πλατφόρμα «Αίσωπος» - Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια. <http://aesop.iep.edu.gr/>
- ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ. Εθνικός συσσωρευτής εκπαιδευτικού περιεχομένου. <http://photodentro.edu.gr/aggregator/>
- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Διάσωσης Σχολικού Υλικού. <http://www.ekedisy.gr/>
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
- <http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?lang=el>
- Εθνική Πινακοθήκη <http://www.nationalgallery.gr/site/content.php>

Διδακτέα ύλη (Περιεχόμενο - Διαχείριση και ενδεικτικός προγραμματισμός)

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
2. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
3. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
4. ΓΛΩΣΣΑ Α΄ Δημοτικού: *Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες*, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
5. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Α΄ & Β΄ Δημοτικού: Το δελφίνι, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ΄, Αθήνα, 2011.

6. Εικονογραφημένο Λεξικό Α', Β', Γ' Δημοτικού: Το Πρώτο μου Λεξικό, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2009.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α', ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α'</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α', Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
<i>Γνωριμία με τους ήρωες</i>	Ως έχει	2 ώρες
1η ενότητα: Πού είναι ο Άρης; Πού είναι ο Άρης;	Ως έχει	4-6 ώρες
2η ενότητα: Η παρέα Αντίο, θάλασσα Τιτίνα, η κότα Πεπόνι, πεπόνι! Ένα χελιδόνι Τάσος, το σαλιγκάρι Ο κύριος με το καπέλο Όλοι στον κήπο Νυχτώνει Ρινόκερος και κόκορας Ιστορίες 28η Οκτωβρίου <i>Το παπί</i>	Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο. Οι εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών παραμένουν στη διδακτέα ύλη.	26-27 ώρες
3η ενότητα: Μια παράσταση στην πλατεία Θέατρο Σκιών Μύτη σαν σαλάμι Μήλα και καμήλα Γάτα και παπαγάλος Ένα λεμόνι με φτερά Χάσαμε τη γάτα Ένα ζιζάνιο στη ζύμη <i>Στο ζαχαροπλαστέιο του Γλυκόσαυρου</i>	Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι εργασίες στο Τετράδιο εργασιών σ. 52-55. Τα αντίστοιχα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ως προς την επισήμανση της αποστρόφου μπορούν να επιτευχθούν κατά τη διδασκαλία του μαθήματος <i>Μια Κυριακή του Μάρτη</i> στην Ενότητα 7.	16-18 ώρες
4η ενότητα: Το σύννεφο έφερε βροχή		18-20 ώρες

<p>Μου χαρίζεις την ουρά σου; Με βάρκα και σωσίβιο Μόνος στο σκοτάδι Χωρίς φως Το παράξενο ταξίδι της Συννεφένιας Ψιχάλες Πουπουλένια σύννεφα Καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά</p>	<p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει</p>	
<p><u>Β.Μ.: ΤΕΥΧΟΣ Β΄, Τ.Ε.: ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α΄, Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u></p>		
<p>5η ενότητα: Σκανταλιές; Το καπέλο περπατάει! Ένας καινούριος μαθητής Όλοι στο οικόπεδο Μπλε όνειρα Με πινέλα και φαντασία <i>Οι δυο φίλοι</i></p>	<p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθούν οι εργασίες 5, 6 και 7 στο Τετράδιο Εργασιών σ. 18. Παρουσιάζουν δυσκολία για το επίπεδο παραγωγής γραπτού λόγου, στο οποίο βρίσκονται οι μαθητές/τριες.</p>	12-14 ώρες
<p>6η ενότητα: Το χαμένο κλειδί Ο παπουτσωμένος χιονόδρακος Μην αγγίζετε! Έχει αγκάθια! Κοντά στο τζάκι Η ευχή <i>Ο θείος Παύλος</i> Για τ' αγγελάκια του ουρανού</p>	<p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Η άσκηση 1 στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 28) να δοθεί για το σπίτι. Οι πληροφορίες που απαιτεί μπορούν να δοθούν στον/στη μαθητή/τρια μόνο από τους γονείς του. Ως έχει</p>	12-14 ώρες
<p>7η ενότητα: Καράβια <i>Ένα γράμμα για την Ιωάννα</i> <i>Δώρα για την Ιωάννα</i></p>	<p>Προτείνεται να μη διδαχθεί η εργασία 3 στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 32). Η συστηματική διάκριση των <i>πώς</i> και <i>πως</i> μπορεί να γίνει στη Β΄ τάξη. Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών σ. 34. Η διδασκαλία του διαζευκτικού ή προκαλεί σύγχυση στους μαθητές της Α΄ τάξης. Ο διαζευκτικός σύνδεσμος ή να διδαχθεί στη Β΄ τάξη.</p>	18-20 ώρες

<p>Τι κρύβει το μπαούλο; Καράβια <i>Παιχνίδια που ταξιδεύουν</i></p> <p>Το πετροκάραβο Η 25η Μαρτίου Ύμνος εις την Ελευθερία <i>Θούριος</i></p> <p>Μια Κυριακή του Μάρτη</p>	<p>Ως έχει Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 37-38). Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι δύσκολο να κατακτηθούν στην Α΄ Τάξη. Μπορούν να επιτευχθούν στη Β΄ και Γ΄ τάξη. Το κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί, ωστόσο, στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας.</p> <p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί. Η διδασκαλία του μπορεί να γίνει στη Δ΄ τάξη (Τεύχος γ΄, Ενότητα 12).</p> <p>Ως έχει</p>	
<p>8η ενότητα: Άνοιξη Η μετακόμιση <i>Η Αγγελική</i></p> <p>Παίζουμε παντομίμα; Βόλτα στο βουνό Το κοτσύφι Το ημερολόγιο της Μαρίνας <i>Γεια σου, κότσυφα</i></p> <p>Πασχαλινό Πασχαλινά κουλούρια</p>	<p>Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 46-47). Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα διδάσκονται στη Β΄, Γ΄ και Δ΄ τάξη.</p> <p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 55-59). Η θεματική επαναλαμβάνεται.</p> <p>Ως έχει Ως έχει</p>	<p>24-26 ώρες</p>
<p>9η ενότητα: Ο κόσμος των βιβλίων Στη βιβλιοθήκη Να σας διαβάσω; Το Αλφαβητάρι με τον Ήλιο Θα γράψουμε το δικό μας βιβλίο Έκθεση βιβλίου Αντίο, όνειρά μου</p>	<p>Ως έχει Ως έχει Ως έχει Ως έχει</p> <p>Ως έχει Ως έχει</p>	<p>20-22 ώρες</p>
<p>10η ενότητα: Το κοχύλι Καλοκαιρινή εκδρομή</p>	<p>Ως έχει</p>	<p>8-10 ώρες</p>

<p>Ίχνη στην άμμο <i>Η χελώνα Καρέττα Καρέττα</i></p> <p>Αρχαίοι μύθοι</p> <p>Η σπηλιά Η μπουρού Τα τζιτζίκια</p> <p>Κοχύλι</p>	<p>Ως έχει Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 76-77). Έχει προηγηθεί διδασκαλία της παρατακτικής σύνδεσης όμοιων όρων μέσα στην πρόταση. Μπορεί να αξιοποιηθεί, ωστόσο, στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο και οι αντίστοιχες εργασίες στο Τετράδιο Εργασιών (σ. 78). Μπορεί να αξιοποιηθεί, ωστόσο, στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας.</p> <p>Ως έχει Ως έχει Μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας. Μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο σχεδίων εργασίας, σε συνδυασμό και με το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος.</p>	
--	---	--

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
2. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
3. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος γ΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
4. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ Δημοτικού: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
5. ΓΛΩΣΣΑ Β΄ Δημοτικού: Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2013.
6. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Α΄ & Β΄ Δημοτικού: Το δελφίνι, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ΄, Αθήνα, 2011.
7. Εικονογραφημένο Λεξικό Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού: Το Πρώτο μου Λεξικό, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2009.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>BIBLIO MAHTH (B.M.): TEYXOS A΄, TETPAΔIO EPΓAZIΩN (T.E.): TEYXOS A΄</u> <u>ANΘOΛOΓIO ΛOΓOTEXHIKΩN KEIMENΩN A΄, B΄ ΔHMOTIKOY</u>		
<p>1^η Ενότητα Στο δρόμο για το σχολείο (σελ. 11) Υποενότητες (υπ.) 1. (σελ. 12)</p>	<p>B.M.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. (υποενότητες), εκτός από τις εξής: -4 (σελ. 15). Δραστηριότητα αντιγραφής και εικαστικής αποτύπωσης εικόνων του ποιήματος. Ως θεματολογία έχει διδαχθεί</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>

<p>2. (σελ. 13) 3. (σελ. 13) 4. (σελ. 15) 5. (σελ. 16) 6. (σελ. 18) 7. (σελ. 19) 8. (σελ. 20)</p>	<p>στη Μ.Π. της Α΄ τάξης (Οι εποχές και τα φυτά). -8 (σελ. 20). Εμπειρωτική υπ. αντιγραφής και ορθογραφίας. Ως θεματολογία διδάσκεται στη Μ.Π. της Β΄ τάξης (Μέσα μεταφοράς). Οι υπ. 1, 2, 3 μπορούν να διδαχθούν υπό μορφή παιχνιδιού ατομικά ή ομαδοσυνεργατικά. Οι υπ. 5, 6 που αφορούν κυρίως κατανόηση γραπού λόγου απαιτούν διάλογο και ερωταποκρίσεις. Στην υπ. 7 οι μαθητές/τριες μπορούν να συνεργαστούν ανά δυάδες. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4. Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Η πρώτη μέρα στο σχολείο»</p>	
<p>2η Ενότητα Με το «σεις» και με το «σας» (σελ. 21) Υποενότητες 1. (σελ. 22) 2. (σελ. 23) 3. (σελ. 24) 4. (σελ. 24) 5. (σελ. 25) 6. (σελ. 25) 7. (σελ. 26) 8. (σελ. 26)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -4 (σελ. 24). Υπ. συλλαβισμού που έχει καλυφθεί στην Α΄ τάξη και καλύπτεται και από επόμενες ενότητες (5,6,12). -6 (σελ. 25). Εμπειρωτική υπ. συλλαβισμού. Οι υπ. 1, 2, 3 δίνουν τη δυνατότητα παραγωγής προφορικού λόγου μέσα από ερωταποκρίσεις. Στις υπ. 5, 7, 8 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,6,7. Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθεί η άσκ. 5 (σελ. 13). Είναι απλή άσκηση αντιγραφής – ορθογραφίας. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί προαιρετικά το ποίημα: «Ο παπαγάλος» υπό μορφή παιγνιώδους δραστηριότητας.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
<p>3η Ενότητα Στον κόσμο των κόμικς (σελ. 27) Υποενότητες 1. (σελ. 28) 2. (σελ. 29) 3. (σελ. 29) 4. (σελ. 30) 5. (σελ. 31) 6. (σελ. 32) 7. (σελ. 33)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -4 (σελ. 30). Αφορά τον ρόλο της εικόνας και εν μέρει διαφοροποιείται από τη λοιπή ενότητα. -9 (σελ. 34). Προαιρετική δραστηριότητα. Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης. Στις υπ. 1, 2 δύναται να αξιοποιηθεί ο καταγισμός ιδεών. Στην υπ. 3 να δοθεί βαρύτητα σε στρατηγικές αναδιήγησης κειμένου. Οι υπ. 5, 6, 7 διατίθενται για</p>	<p>Περίπου 5-7 διδακτικές ώρες.</p>

<p>8. (σελ. 33) 9. (σελ. 34)</p>	<p>ομαδοσυνεργατικές δράσεις. Στην υπ. 8 μπορεί ν' αξιοποιηθεί το παιχνίδι ρόλων. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5. Κατ' επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Να αξιοποιηθεί προαιρετικά η άσκ. 6 (σελ. 17), επειδή είναι εμπειρωτική της προαιρετικής υπ. 9. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το ποίημα: «Όταν κάνουνε πόλεμο». Να μην αξιοποιηθεί το κείμενο «Ψέμα πρωταπριλιάτικο», το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί την πρωταπριλιά.</p>	
<p>4η Ενότητα Ετοιμασίες για το ταξίδι (σελ. 35) Υποενότητες 1. (σελ. 36) 2. (σελ. 36) 3. (σελ. 37) 4. (σελ. 38) 5. (σελ. 38) 6. (σελ. 40)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -3 (σελ. 37). Αποτελεί απλή δραστηριότητα ανάγνωσης και επεξεργασίας. Όλες οι υπ. μπορούν ν' αξιοποιηθούν για ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Στην υπ. 5 οι μαθητές/τριες στο πλαίσιο ενός σχεδίου εργασίας μπορούν να κάνουν λίστες με βάση τις πραγματικές τους ανάγκες και να τις παρουσιάσουν στην τάξη. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4. Κατ' επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθούν οι εξής ασκήσεις: -Άσκ. 5 (σελ. 23). Χιουμοριστικό κείμενο. -Άσκ. 6 (σελ. 24). Άσκηση ορθογραφίας. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Ξ όπως ο ξιφίας»</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
<p>5η Ενότητα Πάμε για ψώνια; (σελ. 41) Υποενότητες 1. (σελ. 42) 2. (σελ. 43) 3. (σελ. 44) 4. (σελ. 45) 5. (σελ. 46) 6. (σελ. 48) 7. (σελ. 49) 8. (σελ. 50)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -5 (σελ. 46). Είναι υπ. καλλιέργειας δεξιοτήτων προφορικού λόγου και φαντασίας που προσφέρεται σε πολλές άλλες ενότητες. Οι υπ. 1, 4 προσφέρονται για παιχνίδι ρόλων και οι υπ. 2, 3 για ομαδοσυνεργατικές βιωματικές δράσεις. Στις υπ. 6, 7, 8 οι μαθητές/τριες μπορούν να συνεργαστούν σε δυάδες. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6. Κατ' επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Μπορεί να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Μια φορά ήταν ... η Κολοτούμπα» στη Μ. Π. στην τελευταία ενότητα που αφορά τη διατροφή μας.</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
<p>6η Ενότητα Είμαστε έτοιμοι;</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -5 (σελ. 57). Προαιρετική δραστηριότητα.</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>

<p>(σελ. 51)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 52) 2. (σελ. 53) 3. (σελ. 55) 4. (σελ. 56) 5. (σελ. 57) 	<p>Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης.</p> <p>Στην υπ. 1 μπορεί να γίνει χρήση του διαδικτύου ως πηγής άντλησης πληροφοριών (με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού) και στην υπ. 2 ν' αξιοποιηθεί ο καταϊγισμός ιδεών. Η υπ. 3 απαιτεί στρατηγικές αναδιήγησης του κειμένου. Στην υπ. 4 μπορεί να αξιοποιηθεί η συνεργασία σε дуάδες.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 2,3,4. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθούν οι εξής ασκήσεις:</p> <p>-Άσκ. 1 (σελ.31). Αφορά επανάληψη στην αλφαβήτωση, με την οποία τα παιδιά έχουν ασχοληθεί στην ενότητα 4</p> <p>-Άσκηση 5 (σελ. 33). Αφορά άσκηση πάνω στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης.</p> <p>ΑΝΘΩΛΟΓΙΟ: Μπορεί να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Το τρομαγμένο χελιδονάκι» στη Μ. Π. της Β΄ Δημοτικού στην ενότητα 6 που αφορά τα ζώα.</p>	
<p>7η Ενότητα</p> <p>Πώς λέμε ΟΧΙ;</p> <p>(σελ. 59)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 60) 2. (σελ. 62) 3. (σελ. 62) 4. (σελ. 63) 5. (σελ. 64) 6. (σελ. 65) 7. (σελ. 66) 8. (σελ. 67) 	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν κατ' επιλογήν οι υπ.:</p> <ol style="list-style-type: none"> -2 (σελ. 62) -3 (σελ. 62) -4 (σελ. 63) <p>Οι ανωτέρω υπ. αποτελούν εμπέδωση της ύλης της Α΄ Δημοτικού.</p> <p>Η υπ. 1 προσφέρεται για ομαδικά σχέδια εργασίας σχετικά με το έπος του '40 και παρουσίαση στην τάξη ή σε άλλο χώρο του σχολείου. Οι υπ. 5, 6, 7 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Στην υπ. 8 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν συλλογικά ως ομάδα και αξιοποιώντας τον καταϊγισμό ιδεών να συνθέσουν ένα παραμύθι και να το εικονογραφήσουν.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 3,5,6,7,8,9,10,11. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθούν οι εξής ασκήσεις:</p> <p>-Άσκ. 1,2,4 (σελ. 35,36). Αφορούν τις κατ' επιλογήν υπ. 2,3,4.</p> <p>ΑΝΘΩΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το επετειακό κείμενο «Ασπρογάλανο πανί». Να αξιοποιηθεί προαιρετικά το λαϊκό παραμύθι</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>

	«Η σφυρίχτρα».	
8η Ενότητα Το ταξίδι στη Χωχαρούπα (σελ. 69) Υποενότητες 1. (σελ. 70) 2. (σελ. 72) 3. (σελ. 72) 4. (σελ. 73) 5. (σελ. 74) 6. (σελ. 76) 7. (σελ. 77)	Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -6 (σελ. 76). Αφορά δραστηριότητα κατανόησης κειμένου και προβολής αξιών που έχουν συζητηθεί στην ενότητα 3. Μπορεί να αξιοποιηθεί απλώς ως προς την κατανόηση του τόπου προορισμού του ταξιδιού. Οι υπ. 1, 5 προσφέρονται για παιχνίδια ρόλων. Οι υπ. 2, 3, 4 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Στις υπ. 7, 8 οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες, ορμώμενοι από τα ποιήματα του βιβλίου, μπορούν με παιγνιώδη τρόπο να δημιουργήσουν τα δικά τους ποιήματα. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθούν προαιρετικά τόσο το ποίημα «Η Αρετούσα» όσο και τα «Αινίγματα, παροιμίες και γλωσσοδέτες». Η θεματολογία τους εμπίπτει στη διδακτέα ύλη και της επόμενης τάξης.	Περίπου 9-11 διδακτικές ώρες.

Β.Μ.: ΤΕΥΧΟΣ Β', Τ.Ε.: ΤΕΥΧΟΣ Α', Β'

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α', Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

9η Ενότητα «Που λες, είδα...» (σελ. 7) Υποενότητες 1. (σελ. 7) 2. (σελ. 8) 3. (σελ. 9) 4. (σελ. 9) 5. (σελ. 10) 6. (σελ. 10) 7. (σελ. 11) 8. (σελ. 12) 9. (σελ. 14)	Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -6 (σελ. 10). Είναι εμπεδωτική της υπ. 5. -7 (σελ.11). Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ' τάξης. Στις υπ. 1, 2 μπορεί να αξιοποιηθεί ο καταγισμός ιδεών και οι ερωταποκρίσεις. Οι υπ. 3, 4, 5, 9 αξιοποιούνται ως δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Στην υπ. 3 μπορεί να αξιοποιηθεί το παιχνίδι "Μάντεψε τι είναι". Η υπ. 8 προσφέρεται για ομαδοσυνεργατικές εργασίες. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7,8,9. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. -Άσκ. 10 (σελ. 57). Προαιρετική. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το ποίημα: «Το φεγγαράκι».	Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες.
10η Ενότητα ΠΡΟΣΟΧΗ! Τι λέει εκεί;	Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής:	Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες

<p>(σελ. 15)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 17) 2. (σελ. 18) 3. (σελ. 19) 4. (σελ. 20) 5. (σελ. 21). 6. (σελ. 22) 7. (σελ. 22) 8. (σελ. 23) 	<p>-6 (σελ. 22). Εμπεδωτική δραστηριότητα -7 (σελ. 22). Άσκηση ορθογραφίας.</p> <p>Στις υπ. 1, 2, 4 μπορεί ν'αξιοποιηθεί ο καταγιγισμός ιδεών και οι ερωταποκρίσεις. Η υπ. 4 προσφέρεται και για ομαδοσυνεργατικές εργασίες. Οι υπ. 3, 5, 8 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,5,6,7,8. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθεί η άσκ. 4 (σελ. 61). Είναι σχετικά δύσκολη και εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ' τάξης.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Ο Σαλίγκαρος βγαίνει αμαξάδα».</p>	
<p>11η Ενότητα Τι βιβλίο είναι αυτό; (σελ. 25)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 26) 2. (σελ. 26) 3. (σελ. 27) 4. (σελ. 28) 5. (σελ. 28) 6. (σελ. 30) 7. (σελ. 30) 8. (σελ. 32) 9. (σελ. 33) 10. (σελ. 34) 11. (σελ. 35) 12. (σελ. 36) 13. (σελ. 37) 	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -3 (σελ.27).</p> <p>Στην υπ. 1 μπορεί ν'αξιοποιηθούν οι ερωταποκρίσεις. Στις υπ. 2, 4, 5, 6, 10 οι μαθητές/τριες εξασκούνται (ατομικά ή σε δυάδες) στην αναζήτηση λέξεων στο λεξικό. Η υπ. 7 αποτελεί ατομική δραστηριότητα. Οι υπ. 8, 9, 13 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα.</p> <p>Οι υπ. 11 και 12 ενδείκνυται να αξιοποιηθούν για την κλίση των ουσιαστικών σε -ος στην υπ. 13 και για τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου των παιδιών, προαιρετικά δε για ορθογραφία, αντιγραφή.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Προτείνεται να αξιοποιηθούν περίπου οι μισές.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Ο μικρός κάστορας και η ηχώ».</p>	<p>Περίπου 10-12 διδακτικές ώρες.</p>
<p>12η Ενότητα Ποπό! Κόσμος που περνά (σελ. 39)</p> <p>Υποενότητες</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (σελ. 39) 2. (σελ. 40) 3. (σελ. 42) 4. (σελ. 44) 5. (σελ. 44) 	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -4 (σελ. 44). Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ' τάξης.</p> <p>Η υπ. 1 προσφέρεται για ομαδικές εργασίες γύρω από τα χριστουγεννιάτικα έθιμα. Στην υπ. 2 οι μαθητές/τριες ασκούνται στη γραπτή περιγραφή ατομικά ή σε δυάδες. Οι υπ. 3, 6 προσφέρονται για επικοινωνιακό διάλογο γύρω από τη θεματική της</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>

<p>6. (σελ. 45) 7. (σελ. 46) 8. (σελ. 46)</p>	<p>ενότητας. Η υπ. 3 προτείνεται να μην αξιοποιηθεί ως προς τη διαδικασία ανάλυσης προτάσεων στα βασικά τους μέρη. Οι υπ. 5, 7, 8 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,5,7,8,9,10,11. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μη γίνει η άσκ. 6 (σελ. 76). Είναι εμπεδωτική της υπ. 4.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το ποίημα «Χριστουγεννιάτικο δέντρο». Οι μαθητές εργαζόμενοι σε ομάδες μπορούν να συνθέσουν δικά τους σχετικά ποιήματα, να ζωγραφίσουν χριστουγεννιάτικα δέντρα, να φτιάξουν χριστουγεννιάτικες κάρτες, να τραγουδήσουν χριστουγεννιάτικα τραγούδια, κ.ά.</p> <p>Να αξιοποιηθούν προαιρετικά τόσο το ποίημα «Ο Χιονάνθρωπος», όσο και το κείμενο «Ο Αϊ-Βασίλης θα βρει το δρόμο του».</p>	
<p>13η Ενότητα Μες στο μουσείο (σελ. 47) Υποενότητες 1. (σελ. 48) 2. (σελ. 49) 3. (σελ. 50) 4. (σελ. 51) 5. (σελ. 51) 6. (σελ. 51) 7. (σελ. 52) 8. (σελ. 53) 9. (σελ. 55)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -5 (σελ. 51). Αφορά περιγραφές ήχων και είναι σχετικά δύσκολη. -6 (σελ. 51). Μπορεί να αξιοποιηθεί κατ'επιλογήν οποτεδήποτε υπάρξει χρόνος ή στο τέλος της σχολικής χρονιάς.</p> <p>Η υπ. 1 προσφέρεται για καταιγισμό ιδεών, ερωταποκρίσεις, επίσκεψη σε τοπικό μουσείο και διερευνητική εργασία των μαθητών. Στην υπ. 2, αρκεί να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές/τριες τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της λεζάντας, κυρίως εργαζόμενοι/ες ομαδοσυνεργατικά στην άσκ. 4 του Τ.Ε. Στις υπ. 3, 4, 7, 8, 9 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν ατομικά ή σε δυάδες.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,9,10,11. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Προτείνονται ως πιο σημαντικές οι ασκ. 4,6. Να μη αξιοποιηθούν οι ασκ. 7,8 επειδή είναι εμπεδωτικές των υπ.5,6.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο «Τα ελληνάκια».</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες.</p>

<p>14η Ενότητα Με προσκαλούν και προσκαλώ (σελ. 57) Υποενότητες 1. (σελ. 58) 2. (σελ. 59) 3. (σελ. 60) 4. (σελ. 60) 5. (σελ. 61) 6. (σελ. 61) 7. (σελ. 62) 8. (σελ. 63) 9. (σελ. 64) 10. (σελ. 65)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν κατ' επιλογήν οι υπ.: -3 (σελ. 60) -5 (σελ. 61) Οι ανωτέρω υπ. αποτελούν παιγνιώδεις δραστηριότητες. -8 (σελ. 63). Εμπεδωτική δραστηριότητα. Οι υπ. 1, 2 προσφέρονται για καλλιέργεια προφορικού λόγου με ερωταποκρίσεις. Οι υπ. 4, 6, 7, 9, 10 μπορούν να αξιοποιηθούν ατομικά ή συλλογικά. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,9,10. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Προτείνεται ν' αξιοποιηθούν περίπου οι μισές. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο: «Το ρολόι της Μάρως».</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες.</p>
<p>15η Ενότητα Αλληλογραφώ (σελ. 67) Υποενότητες 1. (σελ. 68) 2. (σελ. 69) 3. (σελ. 70) 4. (σελ. 70) 5. (σελ. 71) 6. (σελ. 72) 7. (σελ. 73) 8. (σελ. 74)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν κατ' επιλογήν οι εξής υπ.: -2 (σελ. 69). -4 (σελ. 70) -5 (σελ. 71) Οι ανωτέρω υπ. μπορούν να αντικατασταθούν από μια οποιαδήποτε άλλη αυθεντική μορφή επικοινωνίας. Προτείνεται να αξιοποιηθεί το διαδίκτυο. -6 (σελ. 72). Έχει καλυφθεί στην ενότητα 2, του 1^{ου} τεύχους. Η υπ. 1, προσφέρεται για καλλιέργεια προφορικού λόγου με ερωταποκρίσεις. Οι υπ. 3, 7, 8 μπορούν να αξιοποιηθούν ατομικά ή συλλογικά. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6. Κατ' επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το ποίημα «Ο υπολογιστής μου»</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
<p>16η Ενότητα Νιώθω (σελ. 75) Υποενότητες 1. (σελ. 76) 2. (σελ. 77) 3. (σελ. 77) 4. (σελ. 77) 5. (σελ. 78) 6. (σελ. 79) 7. (σελ. 80)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -2 (σελ. 77). Απλή άσκηση αντιγραφής - ορθογραφίας. Στις υπ. 1, 3, 4 οι μαθητές/τριες μπορούν να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά. Οι υπ. 5, 6, 9 μπορούν να αξιοποιηθούν κατ' επιλογήν ως δραστηριότητες επεξεργασίας συναισθημάτων. Στην υπ. 7 δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να εργαστούν συλλογικά και να αντλήσουν πληροφορίες για το έθιμο της Αποκριάς. Οι υπ. 8, 9</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>

<p>8. (σελ. 81) 9. (σελ. 82)</p>	<p>περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε γραμματικά φαινόμενα. Τ.Ε: Ασκ. 1,2,3,4,5,7. Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθεί η άσκ. 6. Εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Γ'τάξης. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο «Θα σ'αγαπώ ό,τι κι αν γίνει». Να αξιοποιηθεί προαιρετικά το κείμενο «Η Αλφαβήτα δίχως ρο».</p>	
<p><u>Β.Μ.: ΤΕΥΧΟΣ Γ', Τ.Ε.: ΤΕΥΧΟΣ Β'</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Α', Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u></p>		
<p>17η Ενότητα Εφημερίδες! Εφημερίδες! (σελ. 7) Υποενότητες 1. (σελ. 8) 2. (σελ. 8) 3. (σελ. 11) 4. (σελ. 12) 5. (σελ. 13) 6. (σελ. 14) 7. (σελ. 15)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός της: -3 (σελ. 3). Μπορεί να αξιοποιηθεί στην ενότητα 8 της Μ. Π. της Β' Δημοτικού. Οι υπ. 1, 2 προτείνεται να υλοποιηθούν με αυθεντικά αποκόμματα εφημερίδων. Η υπ. 2 προσφέρεται για παιχνίδι ρόλων, ερωταποκρίσεις και συνεργασία σε ομάδες. Η υπ. 4 απαιτεί συνεργασία σε ομάδες. Ενδείκνυται η χρήση αυθεντικού υλικού. Η υπ. 6 να αξιοποιηθεί μόνο ως προς την εξάσκηση των μαθητών στην κλίση ουδέτερων ουσιαστικών και η υπ. 7 ως προς το σχηματισμό τροπικών επιρρημάτων. Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,7: Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές ασκήσεις. Ασκ. 8,9: Προαιρετικές. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το λαϊκό «Χελιδόνισμα».</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
<p>18η Ενότητα Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει (σελ. 17) Υποενότητες 1. (σελ. 18) 2. (σελ. 19) 3. (σελ. 20) 4. (σελ. 21) 5. (σελ. 22) 6. (σελ. 22) 7. (σελ. 24) 8. (σελ. 26)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -5 (σελ. 22). Έχει καλυφθεί στην ενότητα 9 του Β' τεύχους. -7 (σελ. 24-25). Κρίνεται ως δύσκολη δραστηριότητα. Προτείνεται να μην πραγματοποιηθεί σε βάθος επεξεργασία του περιεχομένου και της δομής του κειμένου ενός τουριστικού οδηγού. Οι υπ. 1, 4 προσφέρονται για παιχνίδι ρόλων και ερωταποκρίσεις. Η υπ. 2 μπορεί να αξιοποιηθεί για εικαστικές δημιουργίες. Οι υπ. 6, 8 προτείνεται να υλοποιηθούν με αυθεντικό υλικό σε ομάδες. Τ.Ε: Ασκ. 1,3,4,5,6. Κατ'επιλογήν εμπειρωτικές</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>

	<p>ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθεί η άσκ. 2. Είναι εμπεδωτική της υπ. 5.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το επετειακό κείμενο «Ο αγωνιστής με την πένα», με αφορμή την εθνική μας εορτή.</p>	
<p>19η Ενότητα Τα μάθατε τα νέα; (σελ. 27) Υποενότητες 1. (σελ. 29) 2. (σελ. 30) 3. (σελ. 31) 4. (σελ. 32) 5. (σελ. 33) 6. (σελ. 34)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -4 (σελ. 32) -6 (σελ. 34) Οι ανωτέρω υπ. εντάσσονται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ τάξης. Η υπ. 1 προσφέρεται για συζήτηση, εργασία σε ομάδες σχετικά με την τυπογραφία, επίσκεψη στα γραφεία μιας εφημερίδας, πλοήγηση στο διαδίκτυο σε ειδησεογραφικούς ιστοχώρους, κ.ά. Η υπ. 2 μπορεί ν' αξιοποιηθεί για συζήτηση γύρω από την προστασία του περιβάλλοντος. Η υπ. 3 δίνει τη δυνατότητα συζήτησης γύρω από τη χρησιμότητα των ασκήσεων ετοιμότητας και προσφέρεται για επεξεργασία, παρουσίαση και ανάρτηση ατομικών ή ομαδικών ρεπορτάζ των μαθητών σε χώρο ή σε ιστολόγιο του σχολείου. Η υπ. 5 αποτελεί δραστηριότητα εξάσκησης στην απαγγελία ποιημάτων και σε ασκήσεις γραμματικής. Τ.Ε.: Ασκ. 1,3,4. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθούν οι ασκ. 2,5. Είναι εμπεδωτικές των υπ. 4,6. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο «Ο κύριος Μπεν, η Μου και τα σκουπίδια»</p>	<p>Περίπου 9-11 διδακτικές ώρες.</p>
<p>20η Ενότητα Ποιος είναι; Τι κάνει; (σελ. 35) Υποενότητες 1. (σελ. 36) 2. (σελ. 36) 3. (σελ. 39) 4. (σελ. 41) 5. (σελ. 41) 6. (σελ. 42)</p>	<p>Β.Μ.: Να διδαχθούν προαιρετικά οι υπ. : -4 (σελ. 41) -6 (σελ. 42) Οι ανωτέρω υπ. είναι εμπεδωτικές δραστηριότητες. Η υπ. 1 προσφέρεται για χρήση αυθεντικού υλικού και ερωταποκρίσεις και η υπ. 2 για συζήτηση και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών. Η υπ. 3 μπορεί ν' αξιοποιηθεί ποικιλοτρόπως για: συζήτηση γύρω από την εξαφάνιση των επαγγελματιών, παιχνίδια ρόλων, ομαδικές εργασίες, συνεντεύξεις με επαγγελματίες, παρακολούθηση βίντεο με επαγγέλματα που</p>	<p>Περίπου 8-10 διδακτικές ώρες</p>

	<p>δεν υπάρχουν σήμερα, κ.ά. Η υπ. 5 αποτελεί δραστηριότητα εξάσκησης σε ασκήσεις γραμματικής.</p> <p>T.E.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Προτείνεται ν' αξιοποιηθούν περίπου οι μισές.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο «Ο τελευταίος υπόκαμπος».</p>	
<p>21η Ενότητα Χρήσιμες οδηγίες (σελ. 43) Υποενότητες 1. (σελ. 44) 2. (σελ. 45) 3. (σελ. 46) 4. (σελ. 46) 5. (σελ. 47) 6. (σελ. 47) 7. (σελ. 48) 8. (σελ. 48) 9. (σελ. 49) 10. (σελ. 50)</p>	<p>B.M.: Να διδαχθούν όλες οι υπ. εκτός των εξής: -7 (σελ. 48) -10 (σελ. 50) Οι ανωτέρω υπ. είναι εμπεδωτικές δραστηριότητες. Η υπ. 1 προσφέρεται για ομαδοσυνεργατικές εργασίες γύρω από τα πασχαλινά έθιμα. Για την κατανόηση του κατευθυντικού κειμένου προτείνεται να αξιοποιηθούν κατ'επιλογήν κάποιες από τις υπ. 2, 3, 4, 5, 6 ή να πραγματοποιηθούν βιωματικές ασκήσεις με αυθεντικά υλικά. Για συζήτηση γύρω από τη θεματική της ενότητας μπορούν να αξιοποιηθούν κατ'επιλογήν οι υπ. 8, 9. T.E.: Ασκ. 1,2,3,4. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να μην αξιοποιηθούν οι άσκ. 5,6,7. Είναι εμπεδωτικές της υπ. 7. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το ποίημα «Ήρθε η Πασχαλιά». Να αξιοποιηθεί προαιρετικά το ποίημα «Προσευχή».</p>	<p>Περίπου 6-8 διδακτικές ώρες.</p>
<p>22η Ενότητα Πώς γίνεται; Πώς παίζεται; (σελ. 51) Υποενότητες 1. (σελ. 52) 2. (σελ. 53) 3. (σελ. 54) 4. (σελ. 55) 5. (σελ. 56) 6. (σελ. 57)</p>	<p>B.M.: Να διδαχθούν όλες οι υποενότητες. Στην υπ. 1, για να ασκηθούν οι μαθητές/τριες στην κατανόηση οδηγιών, μπορούν να κατασκευάσουν χάρτινα παιχνίδια στην τάξη υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Οι υπ. 2, 3, 5 μπορούν να αξιοποιηθούν κατ'επιλογήν, για συζήτηση γύρω από τη θεματική της ενότητας. Οι υπ. 4, 6 περιλαμβάνουν δραστηριότητες εξάσκησης σε ασκήσεις γραμματικής. T.E.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το ποίημα «Τα παιχνίδια του αγέρα».</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες.</p>
<p>23η Ενότητα Για να γελάσουμε...</p>	<p>B.M.: Να διδαχθούν προαιρετικά οι υπ.: -6 (σελ. 65)</p>	<p>Περίπου 7-9 διδακτικές ώρες</p>

<p>(σελ. 59)</p> <p>Υποενότητες</p> <p>1. (σελ. 60)</p> <p>2. (σελ. 61)</p> <p>3. (σελ. 62)</p> <p>4. (σελ. 63)</p> <p>5. (σελ. 64)</p> <p>6. (σελ. 65)</p> <p>7. (σελ. 65)</p> <p>8. (σελ. 66)</p>	<p>-7 (σελ. 65)</p> <p>-8 (σελ. 66)</p> <p>Οι ανωτέρω υπ. είναι εμπεδωτικές δραστηριότητες της θεματικής της ενότητας.</p> <p>Οι υπ. 1, 2, 3 προσφέρονται για συζήτηση, για ομαδικές εργασίες γύρω από τον Αριστοφάνη, τον Καραγκιόζη και το Θέατρο Σκιών, για δραματοποίηση, για παρακολούθηση παράστασης Καραγκιόζη (σε βίντεο ή δια ζώσης), κ.ά. Οι υπ. 4, 5 προσφέρονται για εξάσκηση ατομικά ή σε дуάδες.</p> <p>Τ.Ε.: Ασκ. 1,2,3,4,5,6,7. Κατ'επιλογήν εμπεδωτικές ασκήσεις. Να αξιοποιηθεί προαιρετικά η άσκ. 8. Είναι εμπεδωτική της υπ. 8.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να αξιοποιηθεί το κείμενο «Ο Μέγας Αλέξανδρος και το Καταραμένο Φίδι». Να αξιοποιηθούν προαιρετικά «Η πινεζοβροχή», «Η οδοντόβουρτσα» και «Είτανε μια κοπέλα από τη Σάμο».</p>	
<p>24η Ενότητα</p> <p>Να σου πω τι έμαθα;</p> <p>(σελ. 67)</p>	<p>Β.Μ.: Η ενότητα παρουσιάζει αυξημένη δυσκολία για τους μαθητές. Προτείνεται να αξιοποιηθεί μόνο η υπ. 6 που προσφέρεται για συζήτηση σχετικά με το καλοκαίρι και τις διακοπές.</p> <p>Τ.Ε.: Να μην αξιοποιηθούν οι ασκήσεις του Τ.Ε.</p> <p>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ: Να μην αξιοποιηθεί το Ανθολόγιο.</p>	<p>Περίπου 1 διδακτική ώρα.</p>

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: **Τα απίθανα μολύβια**, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
2. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: **Τα απίθανα μολύβια**, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
3. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: **Τα απίθανα μολύβια**, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος γ', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
4. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: **Τα απίθανα μολύβια**, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
5. ΓΛΩΣΣΑ Γ' Δημοτικού: **Τα απίθανα μολύβια**, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β', ΙΤΥΕ, Αθήνα, 2016.
6. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Γ' & Δ' Δημοτικού: **Το σκολεϊό του κόσμου**, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ', Αθήνα, 2011.
7. Εικονογραφημένο Λεξικό Α', Β', Γ' Δημοτικού: Το Πρώτο μου Λεξικό, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2009.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α', ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α' ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ', Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΤΟΥΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ Τα απίθανα μολύβια	Πρώτη γνωριμία με τους ήρωες του βιβλίου. Σύνδεση με το μάθημα «Θαλασσινό σχολείο» με στόχο τη συνεργασία και την ενίσχυση της δυναμικής της ομάδας.	
ΠΑΛΙ ΜΑΖΙ!		11 διδακτικές ώρες
1. Θαλασσινό σχολείο (σελ. 10-11)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων του Β.Μ. και του Τ.Ε., κρινόμενων ως επαναληπτικού τύπου.	
2. Επιστροφή στα θρανία (σελ. 12-14)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων Β.Μ. και Τ.Ε., με προσανατολισμό στην παραγωγή γραπτού λόγου μέσα από τη διερεύνηση εμπειριών ανθρώπων διαφορετικών πολιτισμών.	
3. Το σχολείο ταξιδεύει στον χρόνο (σελ. 15-17)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων Β.Μ. και Τ.Ε. για παραγωγή γραπτού λόγου μέσα από τη διερεύνηση εμπειριών ανθρώπων διαφορετικών εποχών.	
Ανθολόγιο «Ένας περίπατος στην πόλη» (σελ.89-91)	Να αξιοποιηθεί στην ύλη της Δ' τάξης διαθεματικά με την Ιστορία της.	
4. Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων Ημαθίας (σελ. 18-20)	Αξιοποίηση των ασκήσεων για τη διδασκαλία της τελείας και των άρθρων. Η άσκ. 3 από το Β.Μ. προτείνεται να γίνει προφορικά για ανάπτυξη διαλογικής συζήτησης με προτάσεις. Η άσκ. 4 από το Τ.Ε. να παραλειφθεί, λόγω επαναλαμβανόμενων απόψεων των μαθητών. Η άσκ. 5 από το Τ.Ε., το πρώτο σκέλος της να συζητηθεί στη Μελέτη Περιβάλλοντος, όπου υπάρχει ανάλογη θεματική. Το δεύτερο σκέλος συμβάλλει στην παραγωγή γραπτού λόγου προκειμένου οι μαθητές/τριες να συνθέσουν κείμενο για να αποδώσουν πληροφορίες.	
5. Δεν είναι τρελοί οι δίδυμοι! (σελ. 21-24)	Αξιοποίηση των ασκήσεων του Β.Μ. για τη διδασκαλία του Ενικού και Πληθυντικού αριθμού και την παραγωγή γραπτού λόγου. Η άσκ. 2 από το ΤΕ προτείνεται να συμπληρωθεί στο σπίτι, καθώς κρίνεται γενικότερου περιεχομένου.	
6. Ένα αστείο περιστατικό (σελ. 25-26)	Το κείμενο αξιοποιείται διδακτικά για τη γνωριμία των μαθητών με τη σύνταξη τίτλων	

	και την αφήγηση περιστατικού με τη βοήθεια εικόνων.	
Ανθολόγιο «Λούνα παρκ παππούλη μου» (σελ. 39-40)	Το κείμενο αξιοποιείται παράλληλα με το μάθημα «Ένα αστείο περιστατικό», για αξιοποίηση των διακειμενικών συνδέσεων με τρόπο κατανοητό.	
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ		8 διδακτικές ώρες
1.Αγαπητό μου ημερολόγιο (σελ.28-31)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων του Β.Μ. για να θυμηθούν οι μαθητές/τριες την κλίση του ρήματος «είμαι» (ύλη διδαχθείσα στη Β΄ τάξη).	
2.Η φίλη μας η Αργυρώ (σελ.32-35)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. για την κλίση του Ενεστώτα και για σύνθετες λέξεις. Η άσκ. 4 από το Τ.Ε. προτείνεται να γίνει προφορικά για ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας και να παραλειφθούν οι ασκ. 5 και 6 λόγω επανάληψης από το πρώτο μάθημα.	
3.Τα παιδικά μου παιχνίδια (σελ.36-39)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. Από το Τ.Ε. η άσκ. 7 προτείνεται να γίνει προφορικά, καθώς συσχετίζεται με το β΄ σκέλος της άσκ. 6.	
Ανθολόγιο «Ένας αλλιώτικος ποδοσφαιρικός αγώνας» (σελ. 148-146).	Το κείμενο να αξιοποιηθεί διδακτικά ως αφορμή για να παρουσιάσουν οι ομάδες εργασίας «Παραδοσιακά παιχνίδια» ή «Παιχνίδια του παρελθόντος»	
4.Στη νέα μας γειτονιά (σελ. 40-42)	Αξιοποίηση των ασκήσεων από το Β.Μ., με εξαίρεση την άσκ. 2, λόγω αντιγραφής πληροφοριών από το κείμενο. Πρόκειται για ασκήσεις που εξοικειώνουν το μαθητή με τη χρήση λεξικού για την αναζήτηση της ορθογραφίας και της σημασίας των λέξεων. Από το Τ.Ε., η άσκ. 3 προτείνεται να γίνει προφορικά, καθώς συμβάλλει στην ανάλυση της λειτουργίας της εικόνας, και να παραλειφθεί η άσκ. 4 ως επαναληπτική της 3. Επίσης, προτείνεται να υπάρξει στα Εικαστικά δραστηριότητα αποτύπωσης είτε ως ζωγραφιά είτε ως μακέτα της γειτονιάς που βρίσκεται το σχολείο. Παράλληλα, ανάπτυξη σχεδίου εργασίας με τίτλο «Γνωρίζω την πόλη μου».	
ΣΤΗ ΓΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ		10 διδακτικές ώρες
1.Σπίτι με κήπον (σελ. 46-49)	Το κείμενο να αξιοποιηθεί διδακτικά. Από το Β.Μ. προτείνεται οι ασκ. 3,7,8,9,10 να παραλειφθούν στο πλαίσιο της αλληλοκάλυψης της ύλης. Επίσης, προτείνονται,	

	στα Εικαστικά, ζωγραφιές με ζώα, κολλάζ με ζώα και παιχνίδι ρόλων μέσα στην τάξη.	
2.Γάτος από σπίτι ζητά νέα οικογένεια (σελ. 50-52)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. και το Τ.Ε., καθώς συμβάλλουν στον εντοπισμό των σημαντικών πληροφοριών στο περιεχόμενο των κειμένων, για παροχή σωστών οδηγιών στους αναγνώστες.	
Ανθολόγιο, «Το τραγούδι της φάλαινας» (σελ. 15-18)	Το κείμενο να αξιοποιηθεί ως αφορμή για την υλοποίηση εργασίας των ομάδων με τίτλο «Ζώα υπό εξαφάνιση».	
3.Οι ακροβάτες της θάλασσας (σελ.53-55)	Αξιοποίηση όλων των ασκήσεων από το Β.Μ., καθώς οι μαθητές/τριες εξοικειώνονται με την αναζήτηση της σωστής ορθογραφίας των άρθρων μέσα από τη σημασία τους στο κειμενικό περιβάλλον. Από το Τ.Ε., οι ασκ. 3 και 4 προτείνεται να συσχετιστούν με ανάλογες ασκήσεις στη Μελέτη Περιβάλλοντος.	
4.Γη και θάλασσα (σελ. 56-58)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου. Να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ., καθώς οι μαθητές/τριες ασκούνται στο να διακρίνουν με ευχέρεια τη διαφορετική χρήση της ίδιας λέξης μέσα στις προτάσεις. Από το Τ.Ε., η άσκ. 3 να γίνει προφορικά για ενίσχυση της δημιουργικής φαντασίας μέσω του αυτοσχεδιασμού. Παραλείπουμε την 4, καθώς δε συνάδει με την ηλικία των μαθητών.	
5.Οι μικροί ταξιδιώτες ανεβαίνουν στο βουνό (σελ. 59-61)	Να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ., καθώς συμβάλλουν στην απόκτηση από τους μαθητές συνείδησης του ταξιδιώτη παρατηρητή και όχι του ταξιδιώτη τουρίστα, στην κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων κάθε ταξιδιού. Εξαιρείται η ασκ. 2 που μπορεί να γίνει προφορικά, για εξάσκηση στις τεχνικές περιγραφής. Από το Τ.Ε., να αξιοποιηθούν οι υπάρχουσες ασκήσεις που συμβάλλουν στη χρήση λεξικού.	
Ανθολόγιο «Η χελωνίτσα Καρέττα - Καρέττα και το παλιό Φολκσβάγκεν» (σελ.28-32)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, οικολογικού προσανατολισμού. Ο αναγνώστης βιώνει τη λογοτεχνία ως πηγή συναισθηματικών εμπειριών και διανοητικών ερεθισμάτων, βασικά στοιχεία διαμόρφωσης ατομικής ταυτότητας.	
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΓΥΡΩ ΜΑΣ		8 διδακτικές ώρες
1.Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης (σελ.64-67)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά όλες οι ασκήσεις στο Β.Μ. και στο Τ.Ε. ως επαναληπτικές.	

2. Τα χαρτιά ανακυκλώνονται (σελ. 68-71)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές. Από το Τ.Ε. προτείνεται η άσκ. 4 να γίνει μαζί με τον/την εκπαιδευτικό, καθώς εμφανίζει ένα βαθμό δυσκολίας στην κατανόησή της. Η άσκ. 6 να γίνει στα Εικαστικά και εναλλακτικά οι μαθητές να προβούν σε κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά.	
3. Το τετράδιο ζωγραφικής (σελ. 72-75)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. ως εμπεδωτικές.	
Ανθολόγιο «Ο εφιάλτης της Περσεφόνης» (σελ. 26-27)	Να αξιοποιηθεί το μελοποιημένο ποίημα του Ν. Γκάτσου, σε μια προσπάθεια εξοικείωσης των μαθητών με την ποίηση, όπου η μετουσίωση και η μεταφορά συναισθημάτων λειτουργούν σε διαφορετικό επίπεδο απ' ό,τι στα πεζά κείμενα. Προτείνονται, επίσης, δραστηριότητες που βασίζονται στο παιχνίδι ρόλων και στην παγωμένη εικόνα.	
Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ		
1. Η σημαία (σελ. 78)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά ως επετειακό ανάγνωσμα πολιτιστικής μνήμης. Στα Εικαστικά οι μαθητές/τριες μπορούν να προβούν σε δραστηριότητες ζωγραφικής.	
2. Στον πόλεμο του 1940 (σελ. 79-82)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά, με στόχο οι μαθητές/τριες να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα και να διερευνούν την ιστορικότητά τους, με απώτερο στόχο την κριτική τοποθέτηση απέναντι σ' αυτές.	3 διδακτικές ώρες
Ανθολόγιο, «Οι Γερμανοί και οι πρόκες» (σελ. 99-103)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου. Αναγνώριση και περιγραφή του ιστορικού πλαισίου, χώρος, χρόνος, γεγονότα που ορίζουν την εξέλιξη της πλοκής της ιστορίας, τους χαρακτήρες που ενυπάρχουν, καθώς και την οπτική γωνία του συγγραφέα.	
3. Για το Πολυτεχνείο (σελ. 83-84)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου ως μέσου διαμόρφωσης της κοινωνικής μνήμης.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β', ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α' ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ', Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΝΤΥΜΕΝΕΣ ΣΤΑ ΛΕΥΚΑ		
1. Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (σελ. 8-10)	Προτείνεται να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις στο Β.Μ. και στο Τ.Ε. ως επαναληπτικές. Οι μαθητές/τριες εξοικειώνονται στη χρήση λεξικών κατά την	7 διδακτικές ώρες

	αναζήτηση της σημασίας των λέξεων και των αντιθέτων τους και στην παραγωγή γραπτού λόγου.	
2.Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (συνέχεια) (σελ. 11-14)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις του Β.Μ., καθώς και η άσκ. 3 και 4 του Τ.Ε., ως επαναληπτικές. Επίσης, προτείνεται να πραγματοποιηθούν οι ασκ. 1 και 2 από το Τ.Ε. ως εμπεδωτικές, χωρίς να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, καθώς το γραμματικό φαινόμενο που υποστηρίζουν (οι σύνδεσμοι) διδάσκεται αναλυτικά στην ύλη της Ε΄ τάξης.	
3.Τόσο χιόνι δεν ξανάγινε (σελ.15-17)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές και από το Τ.Ε. να παραλειφθεί η άσκ. 4 ως ύλη της Ε΄ τάξης.	
Ανθολόγιο «Η πτώση του φύλλου που έλεγαν Φρέντυ» (σελ.12-14)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με οικολογικό προσανατολισμό.	
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ		9 διδακτικές ώρες
1.Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι (σελ. 20-24)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ., εκτός από την 4 που αναφέρεται στις προσωπικές αντωνυμίες και θα διδαχθούν στην Δ΄ τάξη. Ομοίως, παραλείπεται και η άσκ. 2 από το ΤΕ.	
2. Κάτω απ΄ το χιόνι (σελ. 25-26)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές και αυτές από το ΤΕ για εξοικείωση του μαθητή με τον ποιητικό λόγο.	
3.Ο εγωιστής γίγαντας (σελ. 27-31)	Να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ., ως επαναληπτικές, εκτός από την 7 στο «Παρατηρώ και Μαθαίνω» που εντάσσεται στην ύλη της Δ΄ τάξης, όπως και η άσκ. 1 από το ΤΕ. Η άσκ. 10 από το Β.Μ. και η άσκ. 5 από το ΤΕ στο πρώτο σκέλος της μπορεί να ενταχθεί στα Εικαστικά. Με το β΄ σκέλος οι μαθητές/τριες ασκούνται στο να συνθέτουν κείμενα με βάση την εικόνα και να αναδιηγούνται ιστορίες. Στο σημείο αυτό θα ακολουθήσει το ομότιτλο κείμενο που υπάρχει στο τέλος του βιβλίου.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΕΛΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΑ ΜΑΣ!		11 διδακτικές ώρες
1.Αξέχαστα γενέθλια (σελ. 34-38)	Να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. και από το Τ.Ε. ως εμπεδωτικές. Η άσκ. 1 από το Β.Μ. στοχεύει στην κατάλληλη επιλογή	

	<p>πληροφοριών από το κείμενο, προκειμένου να αποδώσουν οι μαθητές/τριες το κύριο νόημα. Για εξοικονόμηση διδακτικού χρόνου προτείνεται οι ασκ. 2 και 4 από το ΤΕ να γίνουν προφορικά και οι ασκήσεις 6 και 7 να δοθούν στο σπίτι.</p>	
<p>2.Μικρομαγειρέματα (σελ. 39-42)</p>	<p>Να αξιοποιηθούν διδακτικά οι ασκήσεις από το Β.Μ. ως εμπεδωτικές. Μιλάμε στα παιδιά για την προσταγή αλλά όχι ως προστακτική έγκλιση, η οποία διδάσκεται στην ύλη της Ε΄ τάξης. Με την άσκ. 3, οι μαθητές/τριες διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στο επίσημο και στο ανεπίσημο ύφος γραφής. Με την άσκ. 4 από το Τ.Ε. οι μαθητές/τριες ασκούνται στο να ακολουθούν οδηγίες και να συντάσσουν εντολές.</p>	
<p>3.Φτιάχνουμε προσκλήσεις (σελ. 43-45)</p>	<p>Από το Τ.Ε. επιλέγουμε μια από τις τρεις ασκήσεις για εξάσκηση των μαθητών στη σύνταξη προσκλήσεων ανάλογα με τον παραλήπτη τους.</p>	
<p>Ανθολόγιο «Από το περιβόλι του Σαμίχ» (σελ. 154-157)</p>	<p>Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, λόγω της επίκαιρης με το προσφυγικό ζήτημα θεματολογίας του. Η αναγνώριση των ιστορικών κειμενικών στοιχείων δυσκολεύει το μαθητή αυτής της ηλικίας, αλλά είναι εφικτή με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού.</p>	
<p>4.Από το ημερολόγιο του Ελτόν (σελ. 46-48)</p>	<p>Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. με στόχο την εξάσκηση των μαθητών στη σύνταξη εντολών και στην ακολουθία οδηγιών.</p>	
<p>5.Το χαρούμενο λιβάδι (σελ. 49-52)</p>	<p>Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκήσεις από το Τ.Ε., εκτός από την άσκ. 2 που εντάσσεται στην ύλη της Ε΄ τάξης. Η άσκ. 1 στο σπίτι ως αντιγραφή στοιχείων του κειμένου.</p>	
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΕΣ		11 διδακτικές ώρες
<p>1.Φτιάξε μου ένα σιδερένιο άνθρωπο (σελ. 56-59)</p>	<p>Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκ. από το Β.Μ. Να μη γίνει διευκρίνιση για τις αντωνυμίες και τα άρθρα. Από το ΤΕ να μη γίνουν οι ασκ. 1 και 2 ως ύλη Ε΄ τάξης. Η άσκ. 3 να γίνει προφορικά για εξάσκηση στη σύνταξη εντολών. Η άσκ. 4 προάγει τη διαλογική συζήτηση. Για την άσκ. 5 έχει προταθεί σχέδιο εργασίας.</p>	
<p>Ανθολόγιο «Άντζελμαν» (σελ. 173-177)</p>	<p>Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου λόγω της ιδιαίτερης θεματικής των ρομπότ.</p>	

2.Μηχανές του μέλλοντος (σελ.60-63)	Να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις από το Β.Μ. εκτός από τις 1,2,3 που προβλέπονται για τα Εικαστικά. Από το ΤΕ να αξιοποιηθούν όλες οι ασκήσεις. Συνδυασμός λόγου και εικόνας. Κατάθεση επιχειρημάτων.	
3.Το ηλιακό λεωφορείο (σελ.64-65)	Διδακτική προσέγγιση του ποιήματος. Από το Β.Μ. να γίνουν όλες οι ασκήσεις ως επαναληπτικές. Από το ΤΕ η άσκ. 1 να παραλειφθεί λόγω του βαθμού δυσκολίας.	
Ανθολόγιο «Έκτακτα μέτρα στη Λιλιπούπολη» (σελ.	Να μην αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, καθώς για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα υπάρχει διαθέσιμη ποικιλία κειμένων.	
4.Στο Αττικό Μετρό (σελ. 66-70)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και οι ασκήσεις από το Β.Μ. που αναφέρονται σε μελέτη χαρτών, καθώς και σε μετοχές ενεργητικής φωνής. Από το ΤΕ η άσκ. 6 στο σπίτι.	
ΓΙΟΡΤΑΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ		5 διδακτικές ώρες
1.Νά'μουν του στάβλου έν' άχυρο (σελ.74)	Διδακτική αξιοποίηση του ποιήματος.	
2. Να τα πούμε; (σελ.75-76)	Διδακτική αξιοποίηση του μαθήματος ως αφόρμηση για γνωριμία των μαθητών με ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων από την Ελλάδα αλλά ενδεχομένως και από άλλες χώρες.	
3.Αποκριές (σελ.77)	Το κείμενο να αξιοποιηθεί ως αφόρμηση για υλοποίηση δραστηριοτήτων ζωγραφικής και κατασκευών στα Εικαστικά.	
4.Η καταστροφή των Ψαρών (σελ.78-79)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου σε συνδυασμό με το μάθημα του Ανθολογίου «Το μικρό κλεφτόπουλο» (σελ. 94).	
Ανθολόγιο «Το μικρό κλεφτόπουλο» (σελ. 94)	Διδακτική αξιοποίηση του δημοτικού-κλέφτικου τραγουδιού.	
5.Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (σελ. 80-81)	Το κείμενο να αξιοποιηθεί στα Θρησκευτικά, όπου υπάρχει αντίστοιχη ενότητα.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Γ΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
ΗΤΑΝΕ ΜΙΑ ΦΟΡΑ		12 διδακτικές ώρες
1.Τα ταξίδια του παππού μου (σελ. 8-10)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, καθώς και οι ασκήσεις από το Β.Μ. και από το ΤΕ.	
2.Τα ταξίδια του παππού μου (συνέχεια) (σελ. 11-14)	Αξιοποίηση της συνέχειας του κειμένου με όλες τις ασκήσεις από το Β.Μ. και το ΤΕ με έμφαση στην κλίση επιθέτων. Από το ΤΕ οι ασκ. 3 και 4 προφορικά, με απλή αναφορά στον πίνακα ανακοινώσεων.	

Ανθολόγιο «Παππούς και εγγονή» (σελ.160-163)	Διδακτική προσέγγιση του κειμένου.	
3.Μια αληθινή ιστορία (σελ. 15-18)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. για δημιουργία παραγράφων και πλαγιότιτλων. Οι ασκ. 5 και 6 προφορικά.	
Ανθολόγιο «Το ξύλινο άλογο» (σελ. 84-88)	Διδακτική προσέγγιση του κειμένου, όπου ο συνδυασμός λόγου και εικόνας συμβάλλει στην αισθητική απόλαυση.	
4.Στο νησί του Αιόλου (σελ. 19-22)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου για σύνθεση αφήγησης με φανταστικά και πραγματικά στοιχεία. Η ασκ. 4 από το Β.Μ. με βοήθεια, λόγω βαθμού δυσκολίας, η άσκ. 3 προφορικά. Η άσκ. 5 από το ΤΕ προφορικά για ανάπτυξη διαλογικής συζήτησης.	
5.Γεια σου χαρά σου Βενετιά (σελ. 23-25)	Διδακτική αξιοποίηση του μελοποιημένου ποιήματος και των ασκήσεων από το Β.Μ.. Από το ΤΕ παραλείπεται η άσκ. 1 λόγω βαθμού δυσκολίας.	
Ανθολόγιο «Παροιμίες-Αινίγματα» (σελ. 58-59)	Διδακτική προσέγγιση αινιγμάτων, παροιμιών, γλωσσοδετών.	
ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΟ ΨΩΜΙ		9 διδακτικές ώρες
1. Το πιο γλυκό ψωμί (σελ. 28-31)	Διδακτική προσέγγιση του κειμένου και των ασκήσεων από το Β.Μ.. Παραλείπεται από το ΤΕ η άσκ. 3, λόγω επανάληψης.	
2. Το πιο γλυκό ψωμί (συνέχεια) (σελ. 32-36)	Προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση της συνέχειας του κειμένου και των ασκήσεων από το Β.Μ.. Οι ασκ. 9, 10 και 11, με βοήθεια λόγω βαθμού δυσκολίας. Από το ΤΕ παραλείπεται η άσκ. 4 προφορικά. Στην άσκ. 5 η εικονογράφηση στα Εικαστικά.	
3. Ψωμί (σελ. 37-39)	Διδακτική αξιοποίηση του ποιήματος και των ασκ. από το Τ.Ε και από Β.Μ.. Οι ασκ. 4,5 και 7 από το Β.Μ. με βοήθεια του/της εκπαιδευτικού.	
4. Καλή όρεξη! (σελ. 40-43)	Να μην αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο ως επανάληψη θεματικής Α΄ και Β΄ τάξης. Να πραγματοποιηθούν οι ασκήσεις στο Β.Μ. και από το ΤΕ οι ασκ. 3, 4(στα Εικαστικά) και 5.	
Ανθολόγιο «Ο ωραίος Δαρείος» (σελ. 127-129)	Να μην αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο, ως επικάλυψη διδακτέας ύλης Α΄ και Β΄ τάξης.	
5. Ο Καραγκιόζης φούρναρης (σελ. 44-47)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου με έμφαση στη διδασκαλία της συνέντευξης. Από το ΤΕ, η άσκ. 3 και 6 προφορικά.	
ΟΛΟΙ ΜΙΑ ΑΓΚΑΛΙΑ		9 διδακτικές ώρες

1.Του κόσμου τα παιδιά (σελ. 50-52)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου που σχετίζεται με τα δικαιώματα των παιδιών, και όλων των ασκήσεων από το Τ.Ε.. Από το Β.Μ., η άσκ. 4 μπορεί να γίνει στην Ευέλικτη ζώνη και η άσκ. 6 παραλείπεται ως ύλη Ε΄ τάξης.	
Ανθολόγιο «Ας δώσουμε τον κόσμο στα παιδιά» (σελ. 164-165)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου	
2.Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας (σελ. 53-55)	Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου και όλων των ασκήσεων από το Β.Μ. και το Τ.Ε. με στόχο ο μαθητής να διατυπώνει προβλήματα και να προτείνει λύσεις.	
3.Η πτήση των γερανών (σελ.56-59)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο και όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε. με στόχο ο μαθητής να εκφράζει, με γραπτό και εικονικό τρόπο, φιλειρηνικά μηνύματα.	
4.Ένα παιδί γράφει στον Θεό (σελ. 60-61)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το ποίημα και όλες οι ασκήσεις από το Β.Μ. και το Τ.Ε.	
ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙΑΣΙΑ		3 διδακτικές ώρες
1.Πάσχα, Κυρίου Πάσχα! (σελ. 64-65)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το ποίημα και προτείνεται να συμπληρωθεί ως πασχαλινή θεματική με το κείμενο από το Ανθολόγιο «Τότε που πήγαμε βόλτα τον Επιτάφιο» (σελ. 79-81), στο πλαίσιο γνωριμίας των μαθητών με τα ελληνικά πασχαλινά ήθη και έθιμα. (Λαϊκός πολιτισμός και παράδοση) ή ενδεχομένως και με αντίστοιχα έθιμα άλλων χωρών.	
2. Ο Μάης με τα στεφάνια (σελ. 66-67)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το κείμενο για περιγραφή εντυπώσεων από μια επίσκεψη στη φύση. Καλλιτεχνικές κατασκευές (κολλάζ, ζωγραφική) στα Εικαστικά.	
3.Το καλοκαίρι (σελ. 68-69)	Να αξιοποιηθεί διδακτικά το ποίημα στη Μουσική συνδυαστικά με μελοποιημένα ποιήματα και σχολικά τραγούδια για το καλοκαίρι και κατασκευές στα Εικαστικά.	

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος α΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
2. ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος β΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
3. ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*, Βιβλίο Μαθητή, τεύχος γ΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
4. ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*,

- Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος α', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
5. ΓΛΩΣΣΑ Δ' Δημοτικού: *Πετώντας με τις λέξεις*, Τετράδιο Εργασιών Μαθητή, τεύχος β', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2006.
6. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων, Γ' & Δ' Δημοτικού: *Το σκολειό του κόσμου*, ΟΕΔΒ, έκδ. Στ', Αθήνα, 2011.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		
ΓΛΩΣΣΑΣ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Α', ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Α'</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ', Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
<p>1^η Ενότητα: Ένα ακόμα σκαλί σελ. 7-20</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1α. Ένα ακόμα σκαλί Β.Μ., σελ. 9-12 ΤΕ, σελ. 7-8</p> <p>1β. Αναμνήσεις του καλοκαιριού, Β.Μ., σελ. 13-16 ΤΕ, σελ. 9-12</p> <p>1γ. Ένα ακόμα σκαλί Β.Μ., σελ. 17-19 ΤΕ, σελ. 13-14</p> <p>1δ. Ξημερώνει μία νέα μέρα.... ώρα για σχολείο Β.Μ., σελ. 20-23 ΤΕ, σελ. 15</p> <p>1ε. Αστραδενή Β.Μ., σελ. 24-30 ΤΕ, σελ. 16-20</p>	<p>Προτείνεται να διδαχτούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες.</p> <p>Στην κατεύθυνση της φιλαναγνωσίας μπορεί να αξιοποιηθεί (όχι αποσπασματικά) το βιβλίο της Ε. Φακίνου «Η Αστραδενή», στο οποίο προσεγγίζονται επίκαιρα θέματα, όπως είναι η εσωτερική μετανάστευση, οι δυσκολίες στην ένταξη ενός νέου μέλους στην ομάδα της σχολικής τάξης, ο σχολικός εκφοβισμός, η φιλία κ.ά.</p> <p>Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τη φιλία.</p> <p>Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι το τέλος των διακοπών των μαθητών και η επιστροφή στο σχολείο. Τα κείμενα και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (δραστηριότητα γνωριμίας των μαθητών, διήγηση αναμνήσεων, παραγωγή γραπτού λόγου/κείμενα περιγραφής, δημιουργία ποιήματος, δημιουργία άλμπουμ, ακροστιχίδες....).</p> <p>Όσον αφορά το βιβλίο μαθητή (Β.Μ.): Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5, υποενότητα 2, σελ. 15-16, γιατί επικαλύπτεται από αντίστοιχες δραστηριότητες της ενότητας.</p> <p>Τα κείμενα της 4^{ης} υποενότητας με τίτλο: «Ξημερώνει μία νέα μέρα ώρα για σχολείο» μπορούν να αξιοποιηθούν στο μάθημα της Ιστορίας στο πλαίσιο των διαθεματικών δραστηριοτήτων.</p> <p>Όσον αφορά το τετράδιο εργασιών (Τ.Ε.): Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2, υποενότητα 3, σελ. 13. Επικαλύπτεται από τη δραστηριότητα του Λεξιλογίου της Ενότητας, Β.Μ. (α' τεύχος), σελ. 29.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα 5,</p>	<p>Σύνολο=12 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλαναγνωσίας</p>

	<p>υποενότητα 5, σελ. 18. Αφορά τη συμπλήρωση αίτησης μετεγγραφής. Δε συνδέεται με το κείμενο και τις δραστηριότητες του Β.Μ. και δεν προβλέπεται η διδασκαλία της προετοιμασίας της.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτούν οι ασκήσεις 3 & 4 από το Εργαστήρι της Γλώσσας, σελ. 20. Επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ. & και του Τ.Ε..</p>	
<p>2^η Ενότητα: Ρώτα το νερό..... τι τρέχει σελ. 31-46</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1α. Το νερό συστήνεται Β.Μ., σελ. 31-34 Τ.Ε., σελ. 21-22</p> <p>1β. Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα Β.Μ., σελ. 35-38 ΤΕ, σελ. 23-25</p> <p>1γ. Το νερό στη θρησκεία, στους μύθους και στις παραδόσεις Β.Μ., σελ. 39 Τ.Ε., σελ. 26-27</p> <p>1δ. Ο Νερουλός Β.Μ., σελ. 40-41 Τ.Ε., σελ. 28</p> <p>1ε. Το νερό ταξιδεύει Β.Μ., σελ. 42-46 Τ.Ε., σελ. 29-33</p>	<p>Προτείνεται να αφαιρεθεί ολόκληρη η 2^η ενότητα (όλες οι δραστηριότητες από το Β.Μ. και Τ.Ε.), επειδή η θεματολογία της είναι σχετική με άλλων ενότητων (π.χ. με τα θέματα της 4^{ης} ενότητας), ενώ καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό και από το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος (στο βιβλίο της ΜΠ υπάρχει το 8^ο κεφάλαιο της 3^{ης} Ενότητας, με τίτλο: Το νερό, πολύτιμες σταγόνες). Αντίστοιχες ενότητες υπάρχουν και σε βιβλία Μ.Π. προηγούμενων τάξεων (π.χ.: Μ.Π. Β΄ δημοτικού). Προτείνεται στον εκπαιδευτικό, αν επιθυμεί, να αξιοποιήσει κείμενα από την ενότητα ως συνοδευτικά για το μάθημα της Μ.Π.</p> <p>Η αφαίρεση αυτής της διδακτικής ενότητας αφήνει εκτός τη διδασκαλία του κατηγορουμένου, το οποίο όμως διδάσκεται ολοκληρωμένα στην Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού {Ε΄ τάξη, 7^η Ενότητα: Μουσική, κ.ά.}.</p>	<p>Σύνολο =0 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται 12-14 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας.</p>
<p>3^η Ενότητα: Το σχολείο γιορτάζει την ελευθερία και τη δημοκρατία σελ. 47-56</p>	<p>Επετειακά κείμενα για 28^η Οκτωβρίου-Πολυτεχνείο.</p> <p>Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού.</p>	<p>Σύνολο =4 ώρες</p>
<p>4^η Ενότητα: Εμένα με νοιάζει σελ. 57-72</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1α. Στάση βροχοσταλίδων Β.Μ., σελ. 57-60 Τ.Ε., σελ. 34-36</p> <p>1β. Στάση βροχοσταλίδων (συνέχεια) Β.Μ., σελ. 61-63</p>	<p>Προτείνεται να αφαιρεθούν οι δύο πρώτες υποενότητες (κείμενα και δραστηριότητες): «Στάση βροχοσταλίδων» (σελ. 58-60) και «Στάση βροχοσταλίδων (συνέχεια)» (σελ.61-63.). Προτείνεται να αφαιρεθούν όλες οι δραστηριότητες από το Β.Μ. και το Τ.Ε. σε αυτές τις δύο υποενότητες, εκτός από τη δραστηριότητα 3 στο Τ.Ε. (σελ. 38, 39,40).</p> <p>Προτείνεται να αξιοποιηθούν πληρέστερα, με περισσότερο χρόνο, οι δύο επόμενες ενότητες με τίτλο: «Χρησιμοποίησέ το ξανά... και ξανά... και ξανά...» (σελ. 65) και «Σκουπίδια στη θάλασσα» (σελ.</p>	<p>Σύνολο =6 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 6</p>

<p>T.E., σελ. 37-40 1γ. Χρησιμοποίησέ το ξανά.... και ξανά.... και ξανά B.M., σελ. 64-67 T.E., σελ. 41 1δ. Σκουπίδια στη θάλασσα B.M., σελ. 68-72 T.E., σελ. 42-46</p>	<p>68). Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με την προστασία του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι σημαντικό θέμα και η διδακτική του προσέγγιση επιτρέπει τη σύνδεση με πολλά από τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (π.χ. κριτική διερεύνηση προβλημάτων, ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, κ.ά.) Ωστόσο, είναι ένα θέμα που υπάρχει στην ύλη όλων των τάξεων και των μαθημάτων και για αυτό θα ήταν καλό να προσεγγίζεται διαθεματικά, κυρίως με τη μέθοδο project, με ποικιλία δραστηριοτήτων κ.λπ. Όσον αφορά τις δύο επόμενες υποενότητες, οι δραστηριότητες, ιδιαίτερα της 2^{ης} υποενότητας (1 & 2), επιτρέπουν την κριτική επεξεργασία των θεμάτων των κειμένων, αλλά και τη σύνδεσή τους με τη σχολική και την κοινωνική ζωή. Προτείνεται να διδαχτεί ολοκληρωμένα η δραστηριότητα 3 από το T.E., που αφορά τη γραφή επιστολής, με θέμα που αφορά γενικά το περιβάλλον. Επίσης, να αξιοποιηθεί το αντίστοιχο λογισμικό του Π.Ι. και ολόκληρο το κείμενο «50 απλά πράγματα που μπορούν να κάνουν τα παιδιά για να σώσουν τη Γη». Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται ο χρόνος των δύο ενοτήτων, που αφαιρούνται, να αξιοποιηθούν από τον εκπαιδευτικό για την υλοποίηση επιπρόσθετων δραστηριοτήτων, όπως: οργάνωση συζήτησης ή γράψιμο ανακοινώσεων, επιστολών, κ.ά., που συνδέονται με το κειμενικό είδος, αλλά και τη σχολική ζωή. Στο T.E., το κείμενο της δραστηριότητας 1 (σελ. 42) θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τον εκπαιδευτικό με ένα πιο σύγχρονο, αφού αφορά την υλοποίηση προγράμματος περιβαλλοντικής αγωγής το σχ. έτος 1998. Ωστόσο, η γλωσσική δραστηριότητα (γραφή ηλεκτρονικού μηνύματος) ανταποκρίνεται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.</p>	<p>διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>
<p>5^η Ενότητα: Ασφαλώς κυκλοφορώ σελ. 73-88</p> <p>Υποενότητες: 1α. Μάθημα Κυκλοφοριακής Αγωγής B.M., σελ. 73-78</p>	<p>Είναι η μόνη ενότητα με αντικείμενο την Κυκλοφοριακή Αγωγή σε όλα τα βιβλία Γλώσσας του Δημοτικού Σχολείου. Ως εκ τούτου, δεν προτείνονται αλλαγές. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα: «Οδηγώ το ποδήλατό μου με ασφάλεια». Αντίστοιχη δραστηριότητα προτείνεται και από το T.E., σελ. 52.</p>	<p>Σύνολο=12 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας.</p>

<p>T.E., σελ. 47-48 1β. Στο δρόμο με το Σωτήρη B.M., σελ. 79-82 T.E., σελ. 49-50 1 γ. Ένα αλλιώτικο πάρκο B.M., σελ. 83-85 T.E., σελ. 51-52 1δ. Ρόδα είναι και γυρίζει B.M., σελ. 86-88 T.E., σελ. 53-56</p>	<p>Ειδικότερα, στην ενότητα περιλαμβάνονται βιωματικές δραστηριότητες, στις οποίες χρειάζεται να δοθεί έμφαση και χρόνος [δραστηριότητα 5, υποενότητα 1, B.M., σελ. 78 (εργασία σε ομάδες, ασκήσεις με βιωματικό, επικοινωνιακό χαρακτήρα), δραστηριότητες 1, 2, 3, 4, υποενότητα 3, B.M., σελ. 84 (εκπαιδευτική επίσκεψη, συζήτηση/επιχειρηματολογικός λόγος), δραστηριότητα 2, υποενότητα 3, B.M., σελ. 86 (συζήτηση στην ομάδα, διήγηση)].</p>	
---	---	--

ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (B.M.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (T.E.): ΤΕΥΧΟΣ Α΄
ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

<p>6^η Ενότητα: Ιστορίες παιδιών σελ. 7-26</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1 α. Κορίτσι B.M., σελ. 7-9 TE, σελ. 57</p> <p>1β. Το μεγάλο μυστικό B.M., σελ. 10-14 TE, σελ. 58-59</p> <p>1γ. Ο αδελφός της Ασπασίας B.M., σελ. 15-19 TE, σελ. 60-61</p> <p>1δ. Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης B.M., σελ. 20-26 TE, σελ. 62-66</p>	<p>Η θεματολογία είναι σημαντική για τους μαθητές και ανταποκρίνεται στα βιώματα και στα ενδιαφέροντά τους. Προτείνεται να μη διδαχθεί η 4^η υποενότητα με τίτλο: «Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης», σελ. 20-24.</p> <p>Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με την ιστορία ενός προσφυγόπουλου ή προσφυγόπουλων.</p> <p>Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι ιστορίες όπου πρωταγωνιστούν παιδιά.</p> <p>Στην ενότητα περιλαμβάνονται δραστηριότητες ανάπτυξης προφορικού λόγου, παραγωγής γραπτού λόγου, βιωματικές δραστηριότητες, στις οποίες κρίνεται σκόπιμο να δοθεί έμφαση και χρόνος. Συγκεκριμένα, προτείνεται να γίνουν όλες οι δραστηριότητες (1,2,3,4,5) από το B.M., 1^η υποενότητα , σελ. 9 (επεξεργασία ποιήματος, εικαστικές δραστηριότητες, περιγραφή περιπάτου...), καθώς και οι δραστηριότητες 1,2,3, 7 από το B.M., 2^η υποενότητα, σελ. 12-14 (παίξιμο ρόλων, έκφραση συναισθημάτων ...).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχθεί η 4^η υποενότητα με τίτλο: «Ο εξάχρονος ήρωας της Ορλεάνης» (σελ. 20-24). Το κείμενο μπορεί να αντικατασταθεί με ένα σύγχρονο κείμενο για την ιστορία ενός προσφυγόπουλου (κατ' επιλογήν του εκπαιδευτικού) ή ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Πάνου Χριστοδούλου: «Ο Νταβίντ δεν ήρθε για διακοπές», εκδ. Κέδρος. Ιδιαίτερα προσφέρεται η 2^η έκθεση με τίτλο: «Ο εαυτός μου».</p> <p>Η διδασκαλία της συγγραφής «άρθρου», που υπάρχει στο T.E. (α΄ τεύχος, σελ. 62-64) μπορεί να πραγματοποιηθεί, επειδή και θεματολογικά είναι ανεξάρτητη από το B.M.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχθεί η δραστηριότητα του λεξιλογίου της ενότητας (σελ. 25), επειδή ζητά από τα</p>	<p>Σύνολο=9 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 3 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλανανγνωσίας</p>
--	---	--

	<p>παιδιά να ξεχωρίσουν τις λέξεις σε ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, αλλά η λέξη πλημμυρισμένος είναι μετοχή και όχι επίθετο και πιθανόν να προκαλέσει σύγχυση τους μαθητές.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχθούν οι ασκήσεις 1 και 2 από το Τ.Ε. (α' τεύχος, σελ.58), επειδή για τη διδασκαλία του αορίστου και του συνοπτικού μέλλοντα έχει αφιερωθεί αρκετός χρόνος στο Β.Μ. Επίσης, διδάσκονται και σε άλλες τάξεις του Δημοτικού, ενώ υπάρχει αντίστοιχη άσκηση στο Εργαστήρι της Γλώσσας, (Τ.Ε., α' τεύχος, σελ. 66).</p> <p>Το ίδιο προτείνεται και για την άσκηση 3, σελ. 61.</p>	
<p>7^η Ενότητα: Η ελιά σελ. 27-46</p> <p>Υποενότητες:</p> <p>1α. Η ελιά Β.Μ., σελ. 27-30 ΤΕ, σελ. 67-68</p> <p>1β. Οι μύθοι και η ελιά Β.Μ., σελ. 31-34 ΤΕ, σελ. 69-70</p> <p>1γ. Η ελιά στην Ελλάδα και στη Μεσόγειο Β.Μ., σελ. 35-39 ΤΕ, σελ. 71-72</p> <p>1δ. Μαγειρεύουμε με ελαιόλαδο Β.Μ., σελ. 40-46 ΤΕ, σελ. 73-76</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες.</p> <p>Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με την υγιεινή, μεσογειακή διατροφή και τη σημασία της στη σύγχρονη ζωή.</p> <p>Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι η ελιά και ο πολιτισμός που δημιουργήθηκε γύρω από αυτήν από τους λαούς της Μεσογείου. Στην ενότητα περιλαμβάνονται δραστηριότητες ανάπτυξης του γραπτού λόγου και βιωματικές δραστηριότητες, στις οποίες κρίνεται σκόπιμο να δοθεί έμφαση και χρόνος.</p> <p>Συγκεκριμένα, όσον αφορά το Β.Μ., προτείνεται να γίνουν οι δραστηριότητες 1, 2, 4 & 5, υποενότητα 2, (σελ. 32, 33, 34, επεξεργασία μύθων, εργασία σε ομάδες, οικογένειες λέξεων...), οι δραστηριότητες 1, 4, 5, υποενότητα 3, (σελ. 36 & σελ. 38-39, συζήτηση για τη σημασία της ελιάς στον ελληνικό πολιτισμό...) και οι δραστηριότητες 2, 3, 5, 6, 7, (σελ. 41, 42, 43, 44, συζήτηση για τη μεσογειακή διατροφή, κατασκευή συνταγών, ...). Όσον αφορά το Τ.Ε., να γίνουν οι δραστηριότητες 1 & 3 (σελ. 67-68), η δραστηριότητα 1 (σελ. 69), η δραστηριότητα 2 (σελ. 72) και οι δραστηριότητες 1 (σελ. 73) και η δραστηριότητα 3 από το εργαστήρι της Γλώσσας (σελ. 75).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 1η υποενότητα (σελ. 29-30). Η άσκηση αφορά τα πάθη φωνηέντων, που διδάσκονται ολοκληρωμένα στην Ε' & ΣΤ' δημοτικού.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από τη 2η υποενότητα (σελ. 32-33). Επίσης, το ασύνδετο σχήμα διδάσκεται στην Ε' τάξη (9η Ενότητα: Βιβλία-Βιβλιοθήκες).</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2 από την 3η υποενότητα (σελ. 37), επειδή οι μαθητές/τριες έχουν διδαχτεί την παράγραφο προηγούμενα, αλλά και θα τη διδαχθούν ξανά στις δύο επόμενες τάξεις.</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλαναγνωσίας</p>

	<p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 3η υποενότητα (σελ. 37-38), επειδή οι μαθητές/τριες έχουν διδαχτεί τα κύρια ονόματα και στις τρεις προηγούμενες τάξεις. Ο/η εκπαιδευτικός, αν κρίνει σκόπιμο, μπορεί να κάνει προφορική υπενθύμιση, αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών.</p> <p>Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4 από την 4η υποενότητα (σελ. 42-43), επειδή ο ορισμός των υποκοριστικών δεν είναι πλήρης.</p> <p>Από το Τ.Ε. προτείνεται να μη διδαχτούν:</p> <p>Η 2η δραστηριότητα από την 1η υποενότητα (σελ. 68), επειδή μπορεί να αξιοποιηθεί στο μάθημα το Θρησκευτικών, αν το επιθυμεί ο/η εκπαιδευτικός. Είναι, επίσης, δυνατόν να αξιοποιηθεί σε σχετικό project.</p> <p>Οι δραστηριότητες 2 & 3 από τη 2η υποενότητα (σελ. 69-70). Επικαλύπτονται από άλλες δραστηριότητες της ενότητας.</p> <p>Η 3η δραστηριότητα από την 3η υποενότητα (σελ. 72), σχετικά με τα κύρια ονόματα, όπως αιτιολογήθηκε παραπάνω για το Β.Μ.</p>	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
8^η Ενότητα: Χριστός γεννάται σελ. 46-56	Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τα έθιμα των Χριστουγέννων –Πρωτοχρονιάς διαφόρων χωρών.	Σύνολο=4 ώρες
9^η Ενότητα: Η παράσταση αρχίζει σελ. 57-80 Υποενότητες: 1α. Μια περιπέτεια για τον Ρωμαίο Β.Μ., σελ. 57-61 ΤΕ, σελ. 7-8 1β. Ένας Αρλεκίνος από χαρτί Β.Μ., σελ. 62-65 ΤΕ, σελ. 9-10 1γ. Όρνιθες Β.Μ., σελ. 66-69 Τ.Ε., σελ. 11-12 1δ. Πρώτη φορά στο θέατρο	Προτείνεται να διδαχτούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με θεατρική παράσταση (που παρακολούθησαν οι μαθητές/τριες ή ανέβασαν οι ίδιοι /συγγραφή θεατρικού κειμένου, κ.λπ.). Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι το θέατρο. Τα κείμενα είναι ενδιαφέροντα, ποιοτικά και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (παραγωγή γραπτού λόγου, άντληση πληροφοριών από θεατρικά κείμενα, από εφημερίδες, από διαδικτυο, συγγραφή παραμυθιού με ανατροπή χαρακτήρων, μετατροπή κειμένου από ένα είδος σε άλλο, υλοποίηση διαθεματικών δραστηριοτήτων ή / και project, παίξιμο θεατρικής παράστασης, δημιουργία πρόσκλησης, κ.ά.). Τα κείμενα των θεατρικών παραστάσεων, τα προγράμματα κ.λπ., κρίνεται προτιμότερο να τα αντικαταστήσει ο/η εκπαιδευτικός με σύγχρονα.	Σύνολο=10 ώρες Προβλέπονται από το ΑΠ 12-14 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 4 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλανανγνωσίας

<p>B.M., σελ. 70-73 T.E., σελ. 13-15 1ε. Ο Κεραμιδοτρέχαλος B.M., σελ. 74-80 T.E., σελ. 16-20</p>	<p>Όσον αφορά το B.M.: Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 από την 1^η υποενότητα (σελ. 61). Δεν είναι εύκολα κατανοητή από τους μαθητές της Δ΄ Τάξης. Προτείνεται, επίσης, να αντικατασταθεί το κείμενο για τα παιδικά θέατρα με πιο σύγχρονο (δραστηριότητα 6, 1^η υποενότητα, σελ. 61), επειδή αναφέρεται σε δημοσίευμα του 1996. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2 από τη 2^η υποενότητα (σελ. 63-64), που αφορά τις εγκλίσεις των ρημάτων. Οι εγκλίσεις διδάσκονται εδώ επαναληπτικά, έχουν διδαχτεί στην 5^η Ενότητα και θα διδαχτούν ξανά στην Ε΄ & ΣΤ΄ τάξη. Επιπλέον, η κατανόηση των υφολογικών διαφορών, που προκύπτουν από τη χρήση των εγκλίσεων είναι εξαιρετικά δύσκολη για μαθητές της Δ΄ τάξης (βλ. βιβλίο δασκάλου, σελ. 40). Αντί αυτής προτείνεται να διδαχτεί ολοκληρωμένα η αντίστοιχη 1^η δραστηριότητα από το T.E. (β΄ τεύχος, σελ. 9-10), η οποία αφορά το ίδιο κειμενικό είδος (κείμενο οδηγιών) και βοηθά τους μαθητές να παραγάγουν γραπτό λόγο μέσα από τη σύνθεση κειμένου-εικόνας. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4 από την 3^η υποενότητα (σελ. 69), η οποία αφορά τον πλάγιο λόγο. Είναι πλεονασματική, επειδή δε διαφέρει από την 3^η δραστηριότητα του B.M., αλλά και η οδηγία προς τους μαθητές δεν είναι σαφής. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 από την 3^η υποενότητα (σελ. 69), η οποία αφορά το λεξιλόγιο θεάτρου. Καλύπτεται από την άσκηση 4 του T.E., σελ. 12. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 από την 5^η υποενότητα (σελ. 77), η οποία αφορά στον συλλαβισμό λέξεων. Ο συλλαβισμός έχει διδαχτεί σε όλες τις μικρότερες τάξεις και συμπεριλαμβάνεται, επίσης, στη 10^η Ενότητα. Μπορεί να γίνει προφορικά, εφόσον το κρίνει ο/η εκπαιδευτικός. Όσον αφορά το T.E. (β΄ τεύχος): Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 1^η υποενότητα (σελ. 8). Η άσκηση αφορά τα σημεία στίξης, τα οποία έχουν διδαχτεί στην 1^η, 2^η, 11^η ενότητα. Επίσης, έχουν διδαχτεί στις προηγούμενες τάξεις, αλλά θα διδαχτούν και στις δύο επόμενες. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 από την 3^η υποενότητα (σελ. 12), επειδή καλύπτεται από τη δραστηριότητα 3 του B.M., η οποία και απαιτεί πολύ χρόνο. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4 από την 4^η υποενότητα (σελ. 14-15), επειδή είναι δύσκολη για τους μαθητές της Δ΄ δημοτικού. Αντίστοιχες ασκήσεις</p>	
---	---	--

	<p>μπορεί να διδαχθούν σε Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη. Προτείνεται να μη διδαχθούν οι δραστηριότητες από το Εργαστήρι της Γλώσσας, επειδή επικαλύπτονται από παρόμοιες δραστηριότητες στο Β.Μ. (σελ. 79) και Τ.Ε. (σελ. 19 & 20).</p>	
<p>10^η Ενότητα: Λέξεις φτερουγίζουν πέρα, ταξιδεύουν στον αγέρα σελ. 81-99</p> <p>Υποενότητες: 1α. Παιχνίδια με τις λέξεις Β.Μ., σελ. 82-84 Τ.Ε., σελ. 21-22 1β. Γλωσσική αυτοβιογραφία Β.Μ., σελ. 85-88 Τ.Ε., σελ. 23-24 1γ. Χορεύοντας με... Ανήκουστους ήχους Β.Μ., σελ. 89-92 Τ.Ε., σελ. 25 1δ. Γραφή, η μνήμη των ανθρώπων Β.Μ., σελ. 93-99 Τ.Ε., σελ. 26-29</p>	<p>Προτείνεται να αφαιρεθεί η 2^η υποενότητα: «Γλωσσική αυτοβιογραφία» και ορισμένες δραστηριότητες. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τη φιλιαναγνωσία. Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι η Γλώσσα. Τα κείμενα της ενότητας κρίνονται ενδιαφέροντα, ποιοτικά και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (δημιουργία ποιήματος, παιχνιδόλεξα, αινίγματα, παροιμίες, γλωσσοδέτες). Όσον αφορά το Β.Μ.: Προτείνεται να μη διδαχτεί η 2^η υποενότητα (κείμενο και δραστηριότητες) με τίτλο: «Γλωσσική αυτοβιογραφία» του Π. Νιρβάνα. Οι δραστηριότητες είναι αυξημένης δυσκολίας για μαθητές Δ΄ δημοτικού (καθαρεύουσα, κ.ά.). Το κείμενο θα μπορούσε να διδαχτεί στην Ε΄ τάξη ή στην ΣΤ΄ τάξη, στην Ενότητα: «Συγγενικές Σχέσεις», κ.ά. Οι αόριστες αντωνυμίες, που αποτελούν το κύριο γραμματικό φαινόμενο της υποενότητας, μπορούν να διδαχθούν στο Εργαστήρι της Γλώσσας, (Τ.Ε., β΄ τεύχος, σελ. 28). Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 (σελ. 91-92). Προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα 4, υποενότητα 4^η (σελ. 96). Αφορά τη διδασκαλία των χρονικών προτάσεων ως δευτερευουσών εξαρτημένων προτάσεων. Ο στόχος της δραστηριότητας είναι οι μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν την ιδιαιτερότητα της χρονικής πρότασης, που σε σύνδεση με την κύρια πρόταση μπορεί να εκφράζει τρία είδη χρονικών σχέσεων (βλ. βιβλίο δασκάλου σελ. 43). Πρόκειται για ένα σύνθετο και δύσκολο συντακτικό φαινόμενο, που μπορεί να διδαχτεί στη ΣΤ΄ Τάξη. Όσον αφορά το Τ.Ε.: Προτείνεται να μη διδαχθούν οι δραστηριότητες της 2^{ης} υποενότητας (σελ. 23-24), με εξαίρεση τη δραστηριότητα 4 (σελ. 24), που αφορά τη γνωριμία των μαθητών με μία ξένη γλώσσα. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 2 (σελ. 26), που αφορά τις χρονικές προτάσεις για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Προτείνεται να μη διδαχθούν οι ασκήσεις 3, 4 & 5 από το Εργαστήρι της Γλώσσας, (Τ.Ε., β΄ τεύχος, σελ. 29), επειδή οι μαθητές/τριες έχουν ήδη εργαστεί με</p>	<p>Σύνολο=8 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 4 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>

	παρόμοιες.	
<u>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ (Β.Μ.): ΤΕΥΧΟΣ Γ΄, ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Τ.Ε.): ΤΕΥΧΟΣ Β΄</u> <u>ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ Γ΄, Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ</u>		
<p>11^η Ενότητα: Γελάσαμε με την ψυχή μας σελ.7-26 Υποενότητες: 1α. Ο Μπελάς κι ο Ρουμπούτης Β.Μ., σελ. 8-10 Τ.Ε., σελ. 30-31 1β. Ο Αργύρης και το πρόβλημα Β.Μ., σελ. 11-14 Τ.Ε., σελ. 32-33 1γ. Φρουτοπία Β.Μ., σελ. 15-19 Τ.Ε., σελ. 34-36 1δ. Τρύπωνας ο φαφαγάλος Β.Μ., σελ. 20-26 Τ.Ε., σελ. 37-40</p>	<p>Προτείνεται να διδαχτούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα «φτιάχνω το δικό μου κόμικ». Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι το γέλιο. Τα κείμενα είναι ποιοτικά, διασκεδαστικά και ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως και οι περισσότερες δραστηριότητες (παραγωγή γραπτού λόγου, μετατροπή ιστοριών, δημιουργία κόμικ, παντομίμα, κ.ά.). Όσον αφορά το Β.Μ.: Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 (σελ. 14). Είναι επαναληπτική των ουδετέρων ανισοσυλλάβων σε –μα. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 5 (σελ. 14). Είναι επαναληπτική του αορίστου της ενεργητικής και παθητικής φωνής. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 7, υποενότητα 4^η (σελ. 24), που αφορά στα ανώμαλα ρήματα. Η διδασκαλία των ανωμάτων ρημάτων μπορεί να μεταφερθεί σε μεγαλύτερες τάξεις (Ε΄ & ΣΤ΄). Όσον αφορά το Τ.Ε.: Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3, υποενότητα 4^η (σελ. 38). Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4, υποενότητα 4^η (σελ. 38). Οι λόγοι (ανώμαλα ρήματα) αναφέρθηκαν παραπάνω. Προτείνεται να μη διδαχτούν όλες οι ασκήσεις από το Εργαστήρι της Γλώσσας (σελ. 39-40). Είναι επικαλυπτόμενες και ο χρόνος υλοποίησής τους είναι προτιμότερο να δοθεί από τον εκπαιδευτικό σε υλοποίηση project με θέμα τη δημιουργία κόμικ.</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται περίπου 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας</p>
<p>12^η Ενότητα: Χαίρε, ω χაίρε Ελευθεριά! σελ. 27-32</p>	<p>Επετειακά κείμενα για την 25^η Μαρτίου. Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού.</p>	<p>Σύνολο=4 ώρες</p>
<p>13^η Ενότητα: Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι σελ. 33-48 Υποενότητες: 1α. Όλου του κόσμου τα παιδιά</p>	<p>Προτείνεται να διδαχτούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τα προσφυγόπουλα. Ειδικότερα, αντικείμενο της ενότητας είναι ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και στα δικαιώματα των παιδιών. Τα κείμενα ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως και</p>	<p>Σύνολο=12 ώρες</p> <p>Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες</p>

<p>B.M., σελ. 34-35 T.E., σελ. 41-42 1β. Το σχολείο του κόσμου B.M., σελ. 36-39 T.E., σελ. 43-44 1γ. Τα δικαιώματα των παιδιών B.M., σελ. 40-42 T.E., σελ. 45-46 1δ. Η 5^η Βασική Αρχή των Δικαιωμάτων των παιδιών B.M., σελ. 43-48 TE, σελ. 47-50</p>	<p>οι περισσότερες δραστηριότητες (παραγωγή γραπτού λόγου, αφίσα, κρυπτόλεξα, κ.ά.). Προτείνεται να διδαχθούν όλες. Τα κείμενα των δύο τελευταίων υποενοτήτων της Unicef, κ.ά., θα μπορούσαν να αντικατασταθούν με πιο σύγχρονα από τον εκπαιδευτικό. Προτείνεται να μη διδαχθούν όλες οι ασκήσεις από το Εργαστήρι της Γλώσσας (T.E., σελ. 49-50). Είναι επικαλυπτόμενες από παρόμοιες ασκήσεις στο B.M. και στο T.E. Προτείνεται ο χρόνος υλοποίησής τους να αξιοποιηθεί από τον εκπαιδευτικό σε υλοποίηση project με θέμα τα προσφυγόπουλα.</p>	<p>διδασκαλίας.</p>
<p>14^η Ενότητα: Το ανθρώπινο θαύμα σελ. 49-65 Υποενότητες: 1α. Ύμνος στον άνθρωπο B.M., σελ. 50-52 TE, σελ. 51-52 1β. Από το πρώτο τηλεφώνημα στο πρώτο ηλεκτρονικό μήνυμα B.M., σελ. 53-56 TE, σελ. 53-54 1γ. Μια παράξενη παραγγελία B.M., σελ. 57-59 TE, σελ. 55-57 1δ. Το διαδίκτυο B.M., σελ. 60-65 T.E., σελ. 58-61</p>	<p>Προτείνεται να μη διδαχτεί ολόκληρη η 14^η ενότητα. Προτείνεται να αφαιρεθούν όλες οι δραστηριότητες από το B.M. και το T.E. Προτείνεται η αφαίρεση αυτής της ενότητας, επειδή η θεματολογία της είναι σχετική με τη θεματολογία διδακτικών ενοτήτων άλλων τάξεων (ΣΤ΄ Τάξη: Θεματική Ενότητα: «Συσκευές», 2^η υποενότητα: Πάμε μια βόλτα στον Γουέμπι; B.M.2, σελ. 48, κ.ά., Ε΄ Τάξη: Θεματική Ενότητα 10 «Μυστήρια – Επιστημονική φαντασία», 4^η υποενότητα: «Η μηχανή του Χρόνου», Γ΄ Τάξη: Θεματική Ενότητα 2.4 «Άνθρωποι και μηχανές». Θεματική Ενότητα 11 «Παιχνίδια»: 3^η υποενότητα: Ηλεκτρονικά Παιχνίδια). Οι αναφορικές αντωνυμίες, κύριο γραμματικό φαινόμενο της ενότητας, μπορεί να διδαχθούν μαζί με τις οριστικές στη 13^η ενότητα του B.M. (β΄ τεύχος), με τίτλο: «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι». Η διδασκαλία του Συντελεσμένου Μέλλοντα μπορεί να γίνει μαζί με τη διδασκαλία του Συνοπτικού Μέλλοντα στην 6η ενότητα, με τίτλο: «Ιστορίες παιδιών» ή να μεταφερθεί στην Ε΄ Τάξη.</p>	<p>Σύνολο=0 ώρες Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας. Με τις αλλαγές εξοικονομούνται 10-12 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας.</p>
<p>15^η Ενότητα: Χριστός Ανέστη σελ. 67-72</p>	<p>Προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τα κείμενα από το Ανθολόγιο Γ΄ & Δ΄ δημοτικού.</p>	<p>Σύνολο=4 ώρες</p>
<p>16^η Ενότητα: Ταξίδια στην Ελλάδα σελ. 73-91 Υποενότητες: 1α. Το παραδεισένιο Πήλιο B.M., σελ. 74-77 T.E., σελ. 62-63</p>	<p>Προτείνεται να διδαχθούν όλες οι υποενότητες (κείμενα), αλλά να αφαιρεθούν δραστηριότητες. Προτείνεται η υλοποίηση project με θέμα σχετικό με τα ταξίδια. Ειδικότερα, η ενότητα έχει αντικείμενο τα ταξίδια στη χώρα μας. Τα κείμενα της ενότητας είναι ενδιαφέροντα, ποιοτικά και σχεδόν όλες οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα</p>	<p>Σύνολο=10 ώρες Προβλέπονται από το ΑΠ 10-12 ώρες διδασκαλίας.</p>

<p>1β. Η Ρόδος B.M., σελ. 78-82 T.E., σελ. 64-65 1γ. Ταξιδιωτικές εντυπώσεις B.M., σελ. 83-86 T.E., σελ. 66-68 1δ. Άνοιξα του Αιγαίου τη θύρα B.M., σελ.87-91 T.E., σελ. 69-71</p>	<p>μαθησιακά αποτελέσματα (παραγωγή γραπτού λόγου/κείμενα περιγραφής, δημιουργία: ποιήματος, ταξιδιωτικού χάρτη, ταξιδιωτικού οδηγού, ταξιδιωτικού ημερολογίου, ταξιδιωτική κάρτας, συμπλήρωση κρυπτόλεξου , κ.ά.). Όσον αφορά το B.M.: Στην 2^η υποενότητα με τίτλο «Η Ρόδος» (σελ. 78-79), προτείνεται η αντικατάσταση του χάρτη με άλλον πιο ευανάγνωστο και μεγαλύτερο (αυτός του βιβλίου είναι μικρός, εκτείνεται σε δύο σελίδες και είναι δυσανάγνωστος). Στην 3^η υποενότητα προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 3 (σελ. 85). Αφορά τη διάκριση ουσιαστικών, επιθέτων-μετοχών, ρημάτων και επιρρημάτων. Η άσκηση είναι επαναληπτική. Για τον ίδιο λόγο προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα του λεξιλογίου της ενότητας (σελ.90). Όσον αφορά το T.E.: Στην 1^η υποενότητα προτείνεται να μη διδαχτεί η δραστηριότητα 2 (σελ. 63). Αφορά τη διάκριση επιθέτων-μετοχών και είναι επαναληπτική. Προτείνεται να μη διδαχτεί η άσκηση 4, 3^η υποενότητα (σελ. 68), επειδή είναι επαναληπτική αρκετών άλλων δραστηριοτήτων που υπάρχουν στο B.M. και στο Εργαστήρι της Γλώσσας.</p>	<p>Με τις αλλαγές εξοικονομούνται 2 διδακτικές ώρες, οι οποίες μπορούν να διατεθούν στην υλοποίηση project ή σε δραστηριότητες φιλιανγνωσίας.</p>
--	--	---

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

1. Βιβλίο Μαθητή: Αναστασοπούλου, Α., Γαλανόπουλος, Ι., Δρυς, Ι., Ιορδανίδου, Ά., Κόττα Ά., Χαλκιάς, Π. (2015), Της γλώσσας ρόδι και ροδάκι. (τχ. α΄, β΄, γ΄,). Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
2. Τετράδιο Εργασιών: Αναστασοπούλου, Α., Γαλανόπουλος, Ι., Δρυς, Ι., Κόττα Ά., Ιορδανίδου, Ά., Χαλκιάς, Π. (2015), Της γλώσσας ρόδι και ροδάκι. (τχ. α΄, β΄). Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
3. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε΄και Στ΄ Δημοτικού Κατσίκη-Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τ., Παπαδάτος, Γ., Πρωτονοτάριου, Σ. & Πυλαρινός, Θ. (2013), *Με λογισμό και μ΄ όνειρο*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος α΄		
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ο ΦΙΛΟΣ ΜΑΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	<p>Η ενότητα εστιάζει στην ιδιαιτερότητα της δομής κειμένων αναφορικού λόγου, όπως είναι τα αφηγηματικά. Εστιάζει, επίσης, στους ρηματικούς χρόνους ανάλογα με το είδος του κειμένου, το ύφος και την κατάσταση</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ</p>

	επικοινωνίας. Οι αλλαγές που προτείνονται έχουν ως εξής:	
1. Ο φίλος μας το δάσος (σελ. 8-11)	Η άσκηση 4 (Β.Μ., σελ. 11) προτείνεται να διδαχτεί προφορικά, αφού προηγηθεί επανάληψη για την ορθογραφία των ρημάτων. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης άσκησης κρίνεται διαδικαστικό και γίνεται προφορικά, για να αφιερωθεί χρόνος στην 3 ^η άσκηση που είναι παραγωγή γραπτού λόγου.	
2. Η φίλη μας η θάλασσα. (σελ. 12- 15)	Προτείνεται στην άσκηση 1 (Β.Μ., σελ. 13) να προστεθεί ερώτηση που θα αναδεικνύει την σύγκριση των δύο άρθρων που προηγούνται (εφημερίδας και διαδικτύου), τις υφολογικές διαφορές, τις λεξιλογικές επιλογές και το αποτέλεσμα τους, την υποκειμενικότητα στην καταγραφή της είδησης, κ.λπ.	
3. Ο φίλος μας ο άνεμος (σελ. 16-20)	Οι ασκήσεις 1 και 2 (Β.Μ., σελ. 17) μπορεί να γίνουν διαθεματικά ως project και να τονιστεί η σημασία της ενέργειας στη ζωή του ανθρώπου, οι συνέπειες της ρύπανσης του περιβάλλοντος από την παραγωγή ενέργειας, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η σπουδαιότητα της εξοικονόμησης ενέργειας στην καθημερινή μας ζωή. Η άσκηση 3 (σελ. 18) προτείνεται να αφαιρεθεί. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης άσκησης καλύπτεται από αντίστοιχες ασκήσεις που θα γίνουν στα επόμενα μαθήματα. Στην άσκηση 4 (σελ. 18, 19) προτείνεται ο πίνακας να συμπληρωθεί προφορικά. Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης άσκησης είναι διαδικαστικό και γίνεται προφορικά για να αφιερωθεί χρόνος στην 1 ^η άσκηση γραπτής έκφρασης που είναι περιγραφή κτίσματος. Η άσκηση 5 (Τ.Ε. , σελ. 13) να αφαιρεθεί, γιατί αναφέρεται στη Μ.Π. Προτείνεται στο Τ.Ε. οι σελίδες 14-16 να αξιοποιηθούν, σε συνδυασμό με την παρακάτω υποενότητα «Διαδρομές στην πόλη», σε σχέδιο εργασίας με θέμα «Με ένα ποδήλατο παντού, στην πόλη και αλλού».	
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ	Η ενότητα εστιάζει στη δομή διαφόρων ειδών οδηγιών που ανήκουν στα κατευθυντικά κείμενα. Εστιάζει, επίσης, στη λειτουργία των εγκλίσεων, στα επιρρήματα, στα αριθμητικά και στη λόγια κλίση ουσιαστικών και επιθέτων. Οι αλλαγές που προτείνονται έχουν ως εξής:	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Η παλιά γειτονιά (σελ. 24- 27)	Η άσκηση 5 (Β.Μ., σελ. 27) προτείνεται να αφαιρεθεί, γιατί υπάρχουν παρόμοιες ασκήσεις στις επόμενες ενότητες.	

2. Παιχνίδια πολιτισμού (σελ. 28)	Προτείνεται να αφαιρεθεί.	
3. Η πολιτιστική ζωή της Θες/νίκης (σελ. 29- 31)	Προτείνεται στις ενότητες 2 και 3 (Β.Μ., σελ. 28-29) να γίνεται αναφορά στην πολιτιστική ζωή του κάθε τόπου. Τα γραμματικά φαινόμενα της ενότητας διδάσκονται ως έχουν.	
4. Διαδρομές στην πόλη (σελ. 33- 35)	Η υποενότητα προσφέρεται για διαθεματικές δραστηριότητες. Από το Β.Μ. οι ασκήσεις 1 και 2 (σελ. 33) μπορεί να γίνουν διαθεματικά ως project, η άσκηση 4 (σελ. 35) μπορεί να γίνει προφορικά και η άσκηση 6 (σελ.35) αφαιρείται ως προς το δεύτερο σκέλος, γιατί καλύπτεται από την άσκηση 3 (σελ.34). Προτείνεται, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, σχέδιο εργασίας με θέμα «Με ένα ποδήλατο παντού, στην πόλη και αλλού».	
5. Υπόγειες διαδρομές (σελ. 36- 39) Τ.Ε. (σελ. 17-28)	Η άσκηση 4 (Β.Μ., σελ. 38) προτείνεται να μη διδαχθεί. Από το Τ.Ε. προτείνεται να μη διδαχτούν οι σελίδες 17-21. Οι ασκήσεις των κειμένων επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ. Ο χρόνος που θα εξοικονομηθεί θα αξιοποιηθεί για τις ασκήσεις 4 (σελ. 22) και 7 (σελ. 25) που αφορούν παραγωγή γραπτού λόγου. Μπορεί να αξιοποιηθεί η κατασκευή (σελ. 23) στα εικαστικά. Οι σελίδες 26, 27 μπορεί να ενταχθούν στο παραπάνω σχέδιο εργασίας «Με ένα ποδήλατο παντού, στην πόλη και αλλού». Οι ασκήσεις στις σελίδες 24 και 28 προτείνεται να αφαιρεθούν, καθώς επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 3 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1. Η πορεία προς το μέτωπο (σελ. 42-43) 2. Η Ιταλία μας κήρυξε τον πόλεμο! (σελ. 44-45) 3. Η πείνα (σελ. 46) 4. Η κατοχή (σελ. 47)	Με αφορμή την επέτειο της 28 ^{ης} Οκτωβρίου, προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού. Προτείνεται, επίσης, η αξιοποίηση και άλλων σημειωτικών πόρων, πέραν του γραπτού λόγου, όπως είναι τα σχεδιαγράμματα (σχεδιάγραμμα των γεγονότων του πολέμου 1940 και της Κατοχής), οι χάρτες, οι πίνακες.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΤΑ ΖΩΑ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ 1. Ο Μάγκας (σελ. 50-52)	Η ενότητα εστιάζει στη δομή κειμένων που περιγράφουν ζώα και ανθρώπους (επανάληψη γνώσεων προηγούμενων τάξεων). Διδάσκεται ως έχει	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ

2. Ο Τεντέν και ο Μιλού (σελ. 53-54)	Διδάσκεται ως έχει	
3. Τα χαρακτηριστικά των ζώων (σελ. 55-57)	Η άσκηση 2 (σελ.56) να διδαχτεί προφορικά (αφορά επανάληψη γνώσεων προηγούμενων τάξεων).	
4. Αγάπες με ουρά (σελ. 58-60)	Προτείνεται να μη διδαχθεί το κείμενο (σελ. 58) και οι ασκήσεις 1 και 3 (σελ. 59). Η άσκηση 2 (σελ. 59) αφαιρείται, γιατί επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ. Η άσκηση 4 (σελ. 60) διδάσκεται ως έχει.	
5.Τα ζώα της εξοχής (σελ. 61-63) T.E. (σελ. 29-40)	Προτείνεται η σελίδα 62 να γίνει προφορικά. Ο/Η εκπαιδευτικός, αν το κρίνει απαραίτητο ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης, μπορεί να προβεί σε προφορική υπενθύμιση, αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/τριών. Προτείνεται να αφαιρεθεί η άσκηση 3 (σελ. 63) και να δοθεί χρόνος στο project της επόμενης άσκησης 4 με θέμα: «Μια διαφορετική ζωή για τα κατοικίδια». Όσον αφορά το T.E.: Η άσκηση 2 (σελ 31-33) προτείνεται να γίνει προφορικά, γιατί τόσο η αγγελία όσο και η χρήση των επιθέτων στην πρόταση έχει διδαχτεί στις μικρότερες τάξεις. Η άσκηση 3 (σελ. 33-34) προτείνεται να αφαιρεθεί, γιατί υπάρχει αντίστοιχη στο Β.Μ. Το κείμενο (σελ. 34) μπορεί να αντικατασταθεί από κάποιο σύγχρονο κείμενο φιλοζωικού φορέα σχετικό με την κακομεταχείριση των ζώων (π.χ. φυλλάδιο μιας ζωοφιλικής οργάνωσης). Η άσκηση 4 (σελ. 35) προτείνεται να αφαιρεθεί, γιατί δεν ανταποκρίνεται στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών. Η άσκηση 6 (σελ. 35) προτείνεται να ενταχτεί στο παραπάνω σχέδιο εργασίας. Οι ασκήσεις 7-8-9-10 (σελ. 37-40) προτείνεται να αφαιρεθούν γιατί επικαλύπτονται από αντίστοιχες του Β.Μ.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 17η ΝΟΕΜΒΡΗ 1. 17 Νοεμβρίου 1973 (σελ. 66-67) 2. Τριήμερο στα κάγκελα (σελ. 67) 3. Μικρός τύμβος (σελ. 68) 4. Κοίτα με στα μάτια (σελ. 68) 5. Άγνωστος αγωνιστής	Με αφορμή τη 17 ^η Νοέμβρη, προτείνεται να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί κείμενα από το Ανθολόγιο Ε' & ΣΤ 'δημοτικού.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ

(σελ. 68) 6. Ο Φωκίων ήταν ελάφι (σελ. 69-70)		
ΕΝΟΤΗΤΑ 6 ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ, ΟΙ ΦΙΛΕΣ ΜΑΣ	Η ενότητα στοχεύει στον κατευθυντικό λόγο, προσκλήσεις και επιστολές.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Φίλοι από άλλες χώρες (σελ. 72-76)	Προτείνεται να αφαιρεθεί το κείμενο (Β.Μ., σελ. 72-73) και να αντικατασταθεί με ένα πιο σύγχρονο από τον/την εκπαιδευτικό. Προτείνεται να αφαιρεθεί, επίσης, η άσκηση 1 και 2 (σελ. 73). Η άσκηση 4 (σελ. 74-76) προτείνεται να γίνει προφορικά, καθώς είναι προσφυλές και οικείο λεξιλόγιο στους/στις μαθητές/τριες της τάξης.	
2. Ιστορίες με φίλους (σελ. 77-80)	Διδάσκεται ως έχει	
3. Οι φίλοι τραγουδάνε (σελ. 81)	Η άσκηση 3 (σελ. 81) προτείνεται να αφαιρεθεί, γιατί επικαλύπτεται από αντίστοιχες του Β.Μ.	
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ τεύχος β΄		
ΕΝΟΤΗΤΑ 7 ΜΟΥΣΙΚΗ	Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων (περιγραφή μουσικού οργάνου).	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Εγώ σε συναυλία; (σελ. 8-11)	Διδάσκεται ως έχει.	
2. Μουσικά όργανα (σελ. 12-16)	Διδάσκεται ως έχει.	
3. Τραγούδια και στίχοι (σελ. 17-19)	Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ. 18) προτείνεται να αφαιρεθεί λόγω ασαφούς διατύπωσης.	
4. Μουσική και άλλες τέχνες (σελ. 20) Τ.Ε. (σελ. 53-62)	Β.Μ. Διδάσκεται ως έχει. Τ.Ε. Η άσκ.3 (σελ. 56) αφαιρείται, επειδή επικαλύπτεται από ασκήσεις του Β.Μ. Το κείμενο της σελ. 56 αφαιρείται, γιατί αναφέρεται στην ιστορία της προηγούμενης τάξης. Οι ασκήσεις 4 (σελ. 57) και 5 (σελ. 58) αφαιρούνται, γιατί επικαλύπτονται από ασκήσεις του Β.Μ. Οι σελίδες 58-61 προτείνεται να γίνουν project την ώρα της μουσικής αγωγής με θέμα: «Μαγικό ταξίδι στον κόσμο της μουσικής». Οι ασκήσεις 8 (σελ. 60) και 9 (σελ. 62) αφαιρούνται. Επικαλύπτονται από ασκήσεις του Β.Μ.	

<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 8 ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ</p> <p>1. Χριστούγεννα (σελ. 23)</p> <p>2. Χριστουγεννιάτικο δώρο (σελ. 24-25)</p> <p>3. Φρικαντέλα η μάγισσα (σελ. 26-27)</p> <p>4. Κάλαντα Πελοποννήσου, Κέρκυρας, Καππαδοκίας (σελ. 28)</p> <p>5. Τα Χριστούγεννα στον κόσμο (σελ. 29)</p> <p>6. Το δάσος που ταξίδευε (σελ. 30-31)</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιτυγχάνονται μέσω της επεξεργασίας κειμένων με τη μορφή βιωματικών σημειωμάτων, ενημερωτικών φυλλαδίων, βιβλιοθήκης και βιβλιοπαρουσίασης.</p> <p>Με αφορμή την ενότητα των Χριστουγέννων προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 9 ΒΙΒΛΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ</p>		<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8- 10 ΩΡΕΣ</p>
<p>1. Ο μαγικός κόσμος των βιβλίων (σελ. 34-35)</p>	<p>Διδάσκεται ως έχει</p>	
<p>2. Ποιοι είναι οι συγγραφείς (σελ. 36-40)</p>	<p>Προτείνεται η υποενότητα 2 (Β.Μ.) «Ποιοι είναι οι συγγραφείς» να γίνει σε συνδυασμό με κάποιες δραστηριότητες της υποενότητας 4 «Σκυταλοδρομία ανάγνωσης», η οποία πρέπει να αφαιρεθεί. Η άσκηση 1 (σελ. 37) που αφορά τη συγγραφή βιογραφίας συγγραφέα προτείνεται να συνδυαστεί με τις δραστηριότητες (σελ. 46-48) και να λάβει τη μορφή ενός project φιλιαναγνωσίας. Το project αυτό μπορεί να υλοποιείται στην ώρα φιλιαναγνωσίας κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/ριες μπορούν να αξιοποιούν βιβλία από τη βιβλιοθήκη του σχολείου ή να φέρνουν το δικό τους υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία. Θα μπορούσε, επίσης, στα βιογραφικά σημειώματα να αξιοποιηθεί και το κείμενο του Β.Μ. γ΄ τεύχος (σελ. 76) που αφορά τον πρώτο ελληνικής καταγωγής κοσμοναύτη.</p> <p>Τα γραμματικά φαινόμενα διδάσκονται ως έχουν (σελ. 38-40).</p>	
<p>3. Βιβλιοθήκες (σελ. 41-43)</p>	<p>Προτείνεται όσον αφορά την άσκηση 1 (Β.Μ., σελ. 42) να γίνει επίσκεψη στη βιβλιοθήκη της περιοχής που ζουν οι μαθητές/τριες, εφόσον υπάρχει, και το μάθημα να διεξαχθεί στη βιβλιοθήκη με το αυθεντικό υλικό της. Προτείνεται, επίσης, να γίνουν αναφορές στον κανονισμό λειτουργίας, στον τρόπο ταξινόμησης και στις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες.</p>	

4. Σκυταλοδρομία ανάγνωσης (σελ. 44-49)	Η «Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης» (Β.Μ., σελ. 44) προτείνεται να αφαιρεθεί, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω. Η άσκηση 1 σελ. 45 μπορεί να αφαιρεθεί, γιατί καλύπτεται από άλλες ασκήσεις του Β.Μ.	
5. Ανασκαφές στα τυφλά (σελ. 50-51) Τ.Ε.(σελ. 63-71)	Διδάσκεται σε συνδυασμό με την προηγούμενη σελίδα 49 (Β.Μ.) και στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται τα βιβλία των συγγραφέων της ενότητας 9 του Τ.Ε. Τ.Ε. Στις σελ.63-68 αφαιρούνται τα κείμενα και οι ασκήσεις 1, 2, 4, 5, 6, 7, γιατί επικαλύπτονται από δραστηριότητες του Β.Μ. Διδάσκεται η ασκ. 3 (σελ.65-66). Οι άσκ. 8 (σελ. 69), 9-10 (σελ. 70) και 11 (σελ.71) αφαιρούνται, γιατί επικαλύπτονται από δραστηριότητες του Β.Μ.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 10 ΜΥΣΤΗΡΙΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ	Στη συγκεκριμένη ενότητα γίνεται επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8- 10 ΩΡΕΣ
1. Όνειρα για ταξίδια στ' αστέρια (σελ. 54-59)	Στη σελ. 58 (Β.Μ.) προτείνεται να αφαιρεθεί ο χρόνος με γενική και αιτιατική. Η άσκηση 6 (σελ. 58) αφαιρείται. Η άσκηση 8 (σελ. 59) αφαιρείται, γιατί δεν ανταποκρίνεται στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών.	
2. Χαμένοι πολιτισμοί (σελ. 60-61)	Το κείμενο προτείνεται να αφαιρεθεί. Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία της γεωγραφίας για τον ρόλο των ηφαιστειών και των σεισμών στις αλλαγές της φύσης. Ο στόχος των ασκήσεων επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.	
3. Ανεξήγητα φαινόμενα / Πέτρινοι γίγαντες (σελ. 62-63)	Διδάσκεται ως έχει	
4. Η μηχανή του χρόνου (σελ. 64-67) Τ.Ε. β' τεύχος (σελ. 7-14)	Οι σελ. 64-65-66 (Β.Μ.) αφαιρούνται. Το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία των μαθηματικών. Η άσκηση 3 (σελ. 67) διδάσκεται κανονικά. Η άσκηση 3 (Τ.Ε., σελ. 9) αφαιρείται, γιατί επικαλύπτεται από άλλη παρόμοια στο Β.Μ. Η σελ. 10 αφαιρείται. Το κείμενο έχει περιεχόμενο σχετικό με την ενότητα 17 του γ' τεύχους και η άσκηση 4 επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες. Η άσκ. 5 (σελ. 11) να γίνει προφορικά. Ο στόχος της είναι διαδικαστικός. Η σελίδα 11 αφαιρείται. Το κείμενο έχει περιεχόμενο σχετικό με την ενότητα 17 του γ' τεύχους και οι ασκήσεις	

	6 & 7 επικαλύπτονται από άλλες παρόμοιες. Οι ασκήσεις 8 & 9 (σελ. 13) διδάσκονται κανονικά. Η σελίδα 14 αφαιρείται.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 11 ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	Η ενότητα εστιάζει μέσω της περιγραφής παιχνιδιών και των κανόνων που τα διέπουν στην επεξεργασία οδηγιών (κατευθυντικός λόγος). Προτείνεται στην ενότητα 11 να προστεθεί κείμενο σχετικό με την παιδική εργασία και το δικαίωμα των παιδιών στο παιχνίδι. Προτείνεται, επίσης, να γίνει σχέδιο εργασίας με θέμα το παιχνίδι.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8- 10 ΩΡΕΣ
1. Παραδοσιακά παιχνίδια (σελ. 70-74)	Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να συνδυάσουν την άσκηση 3 (Β.Μ., σελ.73), όπως και την επόμενη άσκηση 4 (σελ. 73), με την ορθογραφία ρημάτων και τις ασκήσεις 3, 4, 5 (σελ. 79, 80, 81). Μπορεί ορισμένες να γίνουν προφορικά και άλλες γραπτά ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο του μαθητικού πληθυσμού.	
2. Επιτραπέζια παιχνίδια (σελ. 75-77)	Προτείνεται η ενότητα αυτή να αφαιρεθεί. Το γραμματικό φαινόμενο των απρόσωπων ρημάτων αποτελεί διδακτέα ύλη επόμενων τάξεων. Κείμενο με αντίστοιχο θέμα υπάρχει στο Τ.Ε. Η άσκηση 4 (σελ. 77) που αφαιρείται επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.	
3. Ηλεκτρονικά παιχνίδια (σελ. 78-81)	Προτείνεται το κείμενο να αφαιρεθεί και να αξιοποιηθεί κάποιο άλλο πιο σύγχρονο με αντίστοιχο ποδοσφαιρικό θέμα που θα πλαισιωθεί από την άσκ. 1 (σελ. 79). Η άσκηση 2 (σελ. 79) που αφαιρείται επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες. Οι υπόλοιπες ασκήσεις γίνονται στην υποενότητα 1.	
4. Πνευματικά παιχνίδια (σελ. 82-87) Τ.Ε. (σελ.15-24)	Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ. 85) αφαιρείται. Η άσκηση 4 (σελ.85) να γίνει προφορικά, καθώς είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης. Οι άσκ. 1 & 2 (Τ.Ε., σελ. 16, 17) να γίνουν προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης. Οι άσκ. 3 (σελ. 17) & 4 (σελ. 18) αφαιρούνται, γιατί επικαλύπτονται από αντίστοιχες του Β.Μ. Η άσκ. 5 (σελ.20) αφαιρείται. Οι άσκ. 7 (σελ.22), 8 (σελ 22, 23) και 9 (σελ. 24) αφαιρούνται, γιατί επικαλύπτονται από άλλες παρόμοιες.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 12 25η ΜΑΡΤΙΟΥ 1. Κολοκοτρώνης (σελ. 89-90)	Με αφορμή την ενότητα της 25 ^{ης} Μαρτίου προτείνεται στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού. Προτείνεται, επίσης, η αξιοποίηση και άλλων στοιχείων	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ

2. Ο Γέρος του Μοριά (σελ. 90-92) 3. Μαντώ Μαυρογένους (σελ. 92-94)	πέραν του γραπτού λόγου (π.χ. σχεδιαγράμματα, χάρτες, πίνακες).	
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ τεύχος γ΄		
ΕΝΟΤΗΤΑ 13 ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	Στην ενότητα γίνεται επεξεργασία οδηγιών (κατευθυντικός λόγος) με τη βοήθεια ενεργητικής και παθητικής σύνταξης.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Κατασκευές της φύσης (σελ. 8-11)	Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ.10) να γίνει προφορικά, καθώς αποτελεί επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.	
2. Κατασκευές των ανθρώπων (σελ. 12-17)	Προτείνεται στην άσκηση 2 (Β.Μ., σελ. 14) να τονιστεί η επικοινωνιακή διαφοροποίηση της γλωσσικής εκφοράς στην ενεργητική και στην παθητική φωνή. Η άσκηση 3 (σελ.15) να γίνει προφορικά, καθώς είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.	
3. Μαθηματικές κατασκευές (σελ. 18-24) Τ.Ε. (σελ. 25-34)	Από την άσκηση 3 (Β.Μ., σελ. 21-24) προτείνεται να αφαιρεθεί το δεύτερο μέρος (σελ. 22-23-24), εφόσον το κρίνει ο/η εκπ/κός ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης. Η άσκηση 2 (Τ.Ε., σελ. 28) αφαιρείται, γιατί επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες. Η άσκηση 4 (Τ.Ε., σελ. 30) να γίνει προφορικά, καθώς αποτελεί επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης Οι ασκήσεις 5 (Τ.Ε., σελ. 30) & 6 (σελ.31) αφαιρούνται, γιατί αποτελούν διδακτέα ύλη επόμενων τάξεων. Η άσκηση 8 (Τ.Ε., σελ. 33) να γίνει προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης. Οι άσκ. 9 (Τ.Ε., σελ. 33) και 10 (σελ. 34) αφαιρούνται, γιατί επικαλύπτονται από αντίστοιχες του Β.Μ. Οι κατασκευές στις σελίδες 26, 27, 29 μπορούν να γίνουν τις ώρες διδασκαλίας των εικαστικών. Προτείνεται η σελίδα 32 να γίνει σχέδιο εργασίας με θέμα σχετικό με τον Καραγκιόζη.	
ΕΝΟΤΗΤΑ 14 ΠΑΣΧΑ 1. Η ημέρα της Λαμπρής 2. Ανάσταση 3. Μαριάμ 4. Έθιμα του Πάσχα	Με αφορμή την ενότητα του Πάσχα, προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να αξιοποιήσουν σχετικά κείμενα από το Ανθολόγιο Ε΄ & ΣΤ΄ δημοτικού.	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2 ΩΡΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία επιχειρηματολογικών κειμένων (κατευθυντικός λόγος).	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ
1. Τα θετικά και τα αρνητικά (σελ. 36-41)	Β.Μ. Προτείνεται να αφαιρεθούν τα κείμενα των εφημερίδων (σελ. 36 και 37) λόγω παλαιότητας, καθώς και οι ασκήσεις που τα συνοδεύουν 1, 2, 3 (σελ. 37), 4,	

	<p>5 (σελ. 38), 6, 7 (σελ. 39). Διδάσκονται τα αρκτικόλεξα (σελ. 39). Η άσκηση 8 (σελ. 40) να γίνει προφορικά. Διδάσκονται οι «Λέξεις με καταγωγή» και η άσκ. 9 (σελ. 41). Μπορούν να αξιοποιηθούν τα κείμενα του Τ.Ε. (σελ. 35, 36) μαζί με τις ασκήσεις 1 (σελ.36) και 2 (σελ.37).</p>	
2. Τηλεόραση και διαφήμιση (σελ. 42-47)	<p>Προτείνεται ο/η εκπ/κός να επιλέξει μία από τις δύο ασκήσεις (Β.Μ., ασκ.2, σελ. 43 ή ασκ. 3, σελ. 44). Οι άσκ. 4 (σελ. 45) και 6 (σελ. 46) αφαιρούνται. Ο χρόνος θα διατεθεί για την άσκ. 7 (σελ. 46) που προτείνεται να γίνει με τη μορφή project με θέμα «φτιάχνω τη δική μου διαφήμιση».</p>	
3. Προγράμματα τηλεόρασης (σελ. 48-54)	<p>Αφαιρούνται οι σελ. 48-50 (Β.Μ.), καθώς είναι αρκετά παλιά τηλεοπτικά προγράμματα και οι ασκήσεις 1 και 2 (σελ. 51) που τα συνοδεύουν. Επίσης, προτείνεται να αφαιρεθούν τα ρήματα λόγιας κλίσης (θεωρούμαι, εγγυώμαι, άγω) και οι ασκ. 3 (σελ. 52), 4 (σελ. 53) και 5 (σελ. 54) που τα συνοδεύουν, κατά την κρίση του/της εκπ/κού. Προτείνεται να γίνει το σχέδιο εργασίας (σελ. 54) με θέμα την επίδραση της τηλεόρασης στη ζωή μας. Όσον αφορά το Τ.Ε.: Η άσκ. 3 (σελ. 38) να γίνει προφορικά, γιατί αποτελεί επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης. Αφαιρούνται τα κείμενα των σελ. 38, 39, 40, 41 και οι ασκήσεις που τα συνοδεύουν 4, 5, 6, 7, γιατί επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ. Αφαιρούνται, επίσης, οι σελ. 42-46 λόγω επικάλυψης με το Β.Μ.</p>	
T.E. (σελ.35-46)		
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 ΑΘΛΗΜΑΤΑ- ΣΠΟΡ	<p>Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 8-10 ΩΡΕΣ</p>
1. Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα (σελ. 58-61)	<p>Οι ασκήσεις 4 & 5 (Β.Μ., σελ.60) αφαιρούνται, γιατί επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ.</p>	
2. Σύγχρονος αθλητισμός (σελ. 62-66)	<p>Προτείνεται, αντί για την ασκ. 2 (σελ. 63) του Β.Μ., να γίνει από το Τ.Ε. το κείμενο (σελ. 48) και η άσκ. 1 (σελ. 49-51). Η άσκηση 5 (σελ. 66) αφαιρείται.</p>	
3. Και τα παιδιά αθλούνται (σελ. 67-73)	<p>Η άσκηση 3 (Β.Μ., σελ.69) και άσκ. 5 (σελ. 72) να γίνουν προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης. Η άσκηση 7 (σελ. 72) αφαιρείται. Προτείνεται εναλλακτικά, αντί για τις ασκήσεις 7, 8, 9</p>	

<p>T.E. (σελ.47-58)</p>	<p>(σελ. 72-73) του Β.Μ. και τις επαναληπτικές ασκ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 (σελ. 52-58) του Τ.Ε., οι ώρες διδασκαλίας να διατεθούν για project με θέμα τον αθλητισμό (μπορεί να συνδυαστεί και με το επιτραπέζιο παιχνίδι των σελ. 56-57 του Τ.Ε.).</p> <p>Όσον αφορά το Τ.Ε., το κείμενο (σελ. 48) και η ασκ. 1 (σελ. 49-51) αξιοποιούνται στην υποενότητα 2 και οι ώρες διδασκαλίας των ασκ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 (σελ. 52-58) του Τ.Ε. προτείνεται να διατεθούν για project με θέμα τον αθλητισμό, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.</p>	
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ 17 ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ</p>	<p>Η ενότητα εστιάζει στην επεξεργασία αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων.</p>	<p>ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p>
<p>1. Ο άνθρωπος στο διάστημα (σελ. 76-78)</p>	<p>Προτείνεται, αντί για το κείμενο (σελ. 76, Β.Μ.) που αναφέρεται στην ενότητα 9, να αξιοποιηθεί αυτό του Τ.Ε. (σελ. 60-61) με τις ασκήσεις 1, 2, 3, (σελ. 61-62) που το συνοδεύουν.</p> <p>Οι ασκ. 2, 3 (Β.Μ. σελ. 77) και 4 (σελ. 78) μπορούν να αφαιρεθούν, γιατί επικαλύπτονται από άλλες του Β.Μ.</p> <p>Η σελ. 78 «Προσέξτε τη διαφορά: σύμφραση – έκφραση» προτείνεται να αφαιρεθεί, καθώς και η άσκηση 5 (σελ. 78), λόγω αυξημένης δυσκολίας.</p>	<p>8-10 ΩΡΕΣ</p>
<p>2. Τι βλέπουμε από το διάστημα (σελ. 79-82)</p>	<p>Β.Μ.</p> <p>Προτείνεται οι πληροφορίες για το Σινικό Τείχος να αντληθούν από τη Wikipedia, γιατί η ιστοσελίδα του βιβλίου δε λειτουργεί. Επίσης, ο/η εκπ/κός μπορεί να επιλέξει μία από τις δύο δραστηριότητες που αφορούν τα κείμενα (ασκ. 1,2, σελ. 80 Β.Μ.).</p> <p>Οι ασκήσεις 5 & 6 (σελ.82) προτείνεται να γίνουν προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p>	
<p>3. Φανταστικά ταξίδια στο διάστημα (σελ. 83-87)</p>	<p>Προτείνεται η άσκ. 2 (Β.Μ., σελ. 85) να αφαιρεθεί λόγω επικάλυψης με το Τ.Ε.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ. 86) αφαιρείται, γιατί επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ.</p> <p>Ο/Η εκπ/κός επιλέγει μία από τις δύο ασκήσεις 4 (σελ. 86) ή 5 (σελ. 87) να γίνει προφορικά, γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Η άσκ. 6 (σελ. 87) αφαιρείται γιατί επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ.</p>	
<p>4. Ταξίδι στο διάστημα (σελ. 88-91)</p> <p>T.E. (σελ.59-70)</p>	<p>Η άσκηση 2 (Β.Μ., σελ. 90) αφαιρείται γιατί επικαλύπτεται από άλλες του Β.Μ.</p> <p>Η άσκηση 3 (σελ.90) να γίνει προφορικά γιατί είναι επανάληψη προϋπάρχουσας γνώσης.</p> <p>Το κείμενο του Τ.Ε. (σελ. 60-61) με τις ασκήσεις 1, 2, 3</p>	

	<p>(σελ. 61-62) που το συνοδεύουν αξιοποιούνται στην υποενότητα 1, όπως προαναφέρθηκε.</p> <p>Αφαιρούνται από το Τ.Ε. λόγω επικαλύψεων με το Β.Μ. οι σελίδες 63 & 64.</p> <p>Το κείμενο και οι ερωτήσεις γραπτής έκφρασης που το αφορούν (σελ.65-66) διδάσκονται ως έχουν.</p> <p>Οι σελίδες 67-70 είναι επαναληπτικές και μπορούν να αφαιρεθούν ή να γίνουν προφορικά, κατά την κρίση του/της εκπ/κού ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών/τριών.</p>	
--	---	--

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:

- Βιβλία Μαθητή:
Ιορδανίδου, Α., Κανελλοπούλου, Ν., Κοσμά, Ε., Κουταβά, Β., Οικονόμου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ., (2013). *Γλώσσα Στ' Δημοτικού, Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα, α',β',γ'* τχ. Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
- Τετράδια Εργασιών Μαθητή:
Ιορδανίδου, Α., Κανελλοπούλου, Ν., Κοσμά, Ε., Κουταβά, Β., Οικονόμου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ., (2013). *Γλώσσα Στ' Δημοτικού, Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα. Τετράδιο Εργασιών, α',β',γ'* τχ. Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".
- Βιβλίο Μαθητή:
Κατσίκη-Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τ., Παπαδάτος, Γ., Πρωτονοτάριου, Σ. & Πυλαρινός, Θ. (2013). *Με λογισμό και μ' όνειρο. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε' και Σ' Δημοτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		
ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος α'		
Ενότητα 1: Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα (σελ. 7-22) Ο θαλασσοπόρος Τα ψάθινα καπέλα Ταξιδεύοντας με ελέφαντα Δύο μέρες στο βουνό	Σελ. 16: να προηγηθεί επανάληψη με οδηγίες για την παράγραφο, συνοχή και συνεκτικότητα και μετά να ζητηθεί σύνταξη παραγράφου. Σελ. 18-19: να επιλεγεί μία από τις δύο ασκήσεις γραπτής έκφρασης. Τετράδιο Εργασιών (Τ.Ε.), Τεύχος Α', σελ. 7-10: να μη διδαχθούν. Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να υπενθυμίσουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες τα σχετικά με τη σύνταξη παραγράφου, τη συνοχή και τη συνεκτικότητα και στη συνέχεια, να αναθέσουν ένα θέμα γραπτής έκφρασης προσαρμοσμένο στα ενδιαφέροντα και στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών (ως διαγνωστική αξιολόγηση γραπτής έκφρασης).	8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Ενότητα 2: Κατοικία	Σελ. 32-33: να μη διδαχθούν (αρκούν τα συναφή,	8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ

<p>(σελ. 23-38) Το σπίτι μου Το σπίτι του ποιητή Καβάφη Μικρές αγγελίες Σπίτι για πλατσουρίσματα, Οι κάτοικοι της ερήμου, Κοινότητα... από ύφασμα</p>	<p>μικρότερα σε έκταση κείμενα). Σελ. 35, άσκ. 4: να μη διδαχθεί (αρκούν οι αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών).</p>	<p>ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 3: 28^η Οκτωβρίου (σελ. 39-46) Η τελευταία Π.Α. εκατονταετία Η μικρή Ελλάδα υψώνει τη φωνή της Ήρθαν</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας.</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 4: Διατροφή (σελ. 47-70) Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα Συνταγές μαγειρικής Παραδοσιακές γεύσεις Γάρος, το κέτσαπ των αρχαίων Στη διαφήμιση... όλα είναι δυνατά!</p>	<p>Προτείνεται να εμπλουτιστεί η διδασκαλία παραθετικών και η ενασχόληση με παροιμίες με ασκήσεις κατ' επιλογήν του/της εκπαιδευτικού. Σελ. 61-65, 67: να μη διδαχθούν. Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Α', σελ. 40-41: να μη διδαχθούν. Οι μαθητές/τριες έχουν ήδη ασχοληθεί με παρόμοιες ασκήσεις.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 5: 17^η Νοέμβρη (σελ. 71-78) Οι τρεις μέρες Εδώ Πολυτεχνείο Αναμνήσεις από αυτόπτες μάρτυρες</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθεί το κείμενο στη σελ. 72-75).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 6: Η ζωή σε άλλους τόπους (σελ. 79-94) Αυτόχθονες λαοί Σπίτι μας είναι η γη Αιολική γη</p>	<p>Σελ. 89-92: να μη διδαχθούν, εκτός από την άσκηση 5 (σελ. 92). Προτείνεται εμπλουτισμός από τον/τηνεκπαιδευτικό με ασκήσεις για τις κατηγορίες και τους τύπους ρημάτων (ακόμα και για αναγνώριση ρηματικών τύπων, ανάλογα με τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών). Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Α', σελ. 43-46: να μη διδαχθούν. Επαρκούν οι ασκήσεις γραπτής έκφρασης του Βιβλίου Μαθητή.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος β'		
<p>Ενότητα 7: Η ζωή έξω</p>	<p>Σελ. 7, 13, 18: να μη διδαχθούν, να αξιοποιηθούν οι</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ</p>

<p>από την πόλη (σελ. 7-30) Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο</p>	<p>ασκήσεις του τετραδίου εργασιών. Σελ. 20-25: να μη διδαχθούν, να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις του τετραδίου εργασιών για την περίληψη.</p>	<p>ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 8: Χριστούγεννα (σελ. 31-40) Κάλαντα των Χριστουγέννων Τα Χριστούγεννα του υπολογιστή Το φλουρί του φτωχού Η ιστορία της βασιλόπιτας Κάλαντα των Φώτων</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 32-34).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 9: Συσκευές (σελ. 41-60) Από τον χαλκό στο γυαλί Και τώρα σχολεία www... Το μηχάνημα</p>	<p>Σελ. 41-44, 48-50, 53: να μη διδαχθούν (λόγω επικαλύψεων της ύλης) Τετράδιο Εργασιών: Τεύχος Α', σελ. 64-66: να μη διδαχθούν. Το περιεχόμενο των ασκήσεων μπορεί να ζητηθεί με πιο σύγχρονη μορφή (ηλεκτρονικά).</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 10: Ατυχήματα (σελ. 61-82) Με λένε Σόνια</p>	<p>Σελ. 61, 68-72, 73-75, 77, 79: να μη διδαχθούν. Προτείνεται εμπλουτισμός της διδασκαλίας των αντωνυμιών και των λόγιων σχηματισμών ρημάτων με ασκήσεις του/της εκπαιδευτικού.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 11: Συγγενικές σχέσεις (σελ. 83-98) Ώρες με τη μητέρα μου Πρέπει να φανώ γενναίος Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες</p>	<p>Οι λειτουργίες της γενικής πτώσης να μη διδαχθούν, γιατί, κατά κανόνα, δυσκολεύουν τους μαθητές και αποτελούν διδακτέα ύλη στη Νεοελληνική Γλώσσα της Α' Γυμνασίου. Σελ. 83, 87: να μη διδαχθούν Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 22: να μη διδαχθεί. Η άσκηση δεν ανταποκρίνεται, κατά κανόνα, στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών. Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 24: να μη διδαχθεί. Ο στόχος της άσκησης επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 12: 25^η Μαρτίου (σελ. 99-107) Κάτω στου Βάλτου τα χωριά Η πολιορκία και η έξοδος του Μεσολογγίου Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 105-106).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος γ'</p>		

<p>Ενότητα 13: Τρόποι ζωής και επαγγέλματα (σελ. 7-24) Επιστήμη με άρωμα γυναίκας «Η ιπτάμενη σκάφη» Επαγγέλματα με προοπτική</p>	<p>Σελ. 7-12 (μέχρι και άσκ. 3), σελ. 13, άσκ. 4: Να μη διδαχθούν, αλλά ο ορισμός φαινομένου (ευθύς και πλάγιος λόγος) στη σελ. 12 να διδαχθεί κανονικά.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 14: Πάσχα (σελ. 25-36) Μεγάλη Πέμπτη: Σήμερα κρεμάται επί ξύλου Μεγάλη Παρασκευή: Αι γενεαί πάσαι Παιδικό Πάσχα Το Μοιρολόγι της Παναγίας Διπλή γιορτή</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 25-27).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 15: Κινηματογράφος – θέατρο (σελ. 37-56) Το καναρινί ποδήλατο Ανεβάζουμε τη δική μας παράσταση</p>	<p>Οι επιθετικοί προσδιορισμοί (επίθετα και παθητικές μετοχές), χρονικοί προσδιορισμοί και το λεξιλόγιο: παρομοίωση - μεταφορά, συνώνυμα - αντώνυμα προτείνεται να διδαχθούν από τις αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών. Σελ. 37-39, 42-45, 46-49: να μη διδαχθούν Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 39-43: να μη διδαχθούν. Ο στόχος των ασκήσεων επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες και το περιεχόμενό τους μπορεί να ζητηθεί με πιο σύγχρονη μορφή (ηλεκτρονικά).</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 16: Μουσεία (σελ. 57-72) Στο μουσείο Το άγαλμα που κρύωνε Μουσείο αφής Πάμε...μουσείο;</p>	<p>Για τη σύνταξη Υ-Ρ-Α / Υ-Ρ-Κ, τα μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα και τις αιτιολογικές προτάσεις προτείνεται η διδασκαλία από τις αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών και εμπλουτισμός της διδασκαλίας με ασκήσεις κατ' επιλογήν του/της εκπαιδευτικού.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 17: Πόλεμος και Ειρήνη (σελ. 73-87) Ανατολή θανάτου Ομορφίτα Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο Όαση ειρήνης</p>	<p>Διδάσκεται ολόκληρη η ενότητα.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>

Παρακαλούμε να ενημερωθούν ενυπόγραφα οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων.

Εσωτ. Διανομή

- 1.Γραφείο Υπουργού
- 2.Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- 3.Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
4. Δ/νση Ειδικής Αγωγής & Εκ/σης
- 5.Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων
& Οργάνωσης Π.Ε., Τμήμα Α

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ